

Cadran cultural

Periodic al Ansamblului Folcloric „Busuiocul“ din Bacău • Anul I • Nr. 1 • Aprilie-mai-iunie 2018

Festivalul Național „Ion Drăgoi”, ediția a XXVI-a

Ansamblul Folcloric „Busuiocul” este una dintre prestigioasele formații artistice din România, care se bucură de o frumoasă popularitate pentru înalta ținută interpretativă, pentru originalitatea și diversitatea spectacolelor sale.

Înființat în anul 1973, Ansamblul „Busuiocul” deține un bogat palmares, fiind laureatul unor concursuri naționale ori internaționale – Santarem (Portugalia), Hayange, Rennes și Dijon (Franța), Chemnitz (Germania), Gorizia (Italia), Schoten (Belgia), Minsk (Belarus), Matosinhos (Portugalia), Ronda (Spania) – și colectivul ce a întreprins numeroase turnee în Italia, Grecia, Danemarca, Suedia, Norvegia.

Interesul cu care este întâmpinat pretutindeni își află, fără

îndoială, explicația în statornica pasiune și în talentul cu care acest colectiv artistic culege și valorifică străvechiul patrimoniu de frumusețe și inedit al folclorului românesc. Desigur, ponderea în repertoriul său o dețin cântecele, jocurile, datinile și obiceiurile caracteristice județului Bacău – ținutul natal al interpreților – unde arta populară tradițională continuă să demonstreze o impresionantă vigoare.

Ansamblul și-a înscris în programele sale cele mai valoroase creații din zestrea folclorică a satelor străbătute de râurile Bistrița, Tazlău, Trotuș și Siret. Au fost adunate în spectacole cântece de dragoste și dor, piese

Petre VLASE ▶

Conexiuni culturale

Diorile, prima gazetă băcăuană a văzut lumina tiparului în ziua de 21 septembrie 1867 și de atunci, vreme de un veac și jumătate, zeci de noi și mai mult sau mai puțin efemere ziare și reviste și-au făcut apariția în spațiul acesta moldav, stârnind interesul cititorilor. De la **Femeia** (1868), redactată de Iancu Gheorghiu-Budu, la longeviva **Ateneu** (1964), propulsată în elită de Radu Cârneli, publicațiile preponderent culturale (**Magazin literar** - 1888, **Doina doinelor** - 1902, **În ore libere** - 1904, **Chemarea** - 1912, **Căminul** - 1913, **Orizonturi noi**, 1915, **Bacăul cultural** - 1923, **Ateneul cultural** - 1925, **Zări senine**, 1927, **Revista noastră** - 1928 ș.a.) s-au străduit să fie o oglindă fidelă a spiritualității băcăuane, lăsând posterității mărturie indispensabile nu doar cercetătorilor.

Deși economia de piață a cernut bine revistele postdecembriste, Ansamblul Folcloric „Busuiocul” se încumetă, iată, să editeze propria publicație, menită să dea seama despre laborioasa-i activitate, dar și să reflecte conexiunile pe care le are cu celelalte instituții culturale nu doar din spațiul Bacăului. Dacă vom reuși sau nu, rămâne să decideți dumneavoastră!

Cornel GALBEN

Festivalul Național „Ion Drăgoi”

instrumentale cu o largă gamă de ritmuri și tempouri, de la „hora” lină, până la „bătutele” și „corăgheștile” rapide, specifice acestor locuri.

Cu aceeași grijă manifestată pentru originalitatea repertoriului muzical au fost alcătuite și suitele de dansuri populare. Înscrise în variate desene coregrafice, executate „în grup” sau în „perechi”, suitele de dansuri se înfățișează spectatorilor ca ample revărsări de ritmuri vii și mișcări delicate, de dinamism și grație, la evoluția tumultoasă a bărbaților,

femeile adăugând o notă de eleganță și gingășie.

O dominantă în spectacolele Ansamblului „Busuiocul” sunt momentele de datini și obiceiuri practice de satele băcăuane cu prilejul sărbătorilor de iarnă. Sub impulsul tradiției, „Capra”, „Jocul mascaților”, „Căluții”, „Jocul ursului” etc., datini cu care este întâmpinat Anul Nou, potrivit rigorilor unor nescrise scenarii de pantomimă, oferă un prilej în plus de a reîntâlni câteva dintre personajele teatrului popular moldovenesc.

La transpunerea scenică a creațiilor folclorice, mai sus menționate, interpreții utilizează un bogat inventar de obiecte etnografice, vechi instrumente muzicale (fluierul, cobza, țambalul, cimpoiul etc.), costume populare cu specific distinct.

Băcăuanii și nu numai ei au avut deseori prilejul să se bucure de aceste nestemate, alături de spectacolele de amploare, cum au fost „Unirea, națiunea a făcut-o”, „Sub cer cu cântece și flori”, „Veniți de luați Lumină!” ș.a., soliștii vocali, instrumentiștii și

dansatorii noștri oferind și reprezentării pentru grupuri și colectivități restrânse, bucurând inimile celor ce iubesc încă folclorul și creația autentică ori participanții la diferite manifestări ocazionale.

Depășind sfertul de veac, Festivalul Național „Ion Drăgoi” va reuni și în acest an, pe 27 iunie, artiști cunoscuți din România și Republica Moldova, între care amintim grupurile folclorice „Flori de câmp”, „Fetele din Botoșani”, „Ștefan Vodă”, „Mândrele”, grupul vocal-instrumental „Familia Vasile Tapota”, duo Roxana Pitulice și Georgică Rizea, soliștii vocali și instrumentiști Zenaida Bolboceanu (Basarabia), Ina Todoran (Alba Iulia), Alexandru Pugna (Bistrița-Năsăud), Ciprian Pop (Timișoara), Laura Olteanu (Suceava), Costică Lătarețu (Râncu - Târgu Jiu), Mihaela Gurău, Georgiana Păduraru, Florin Blaj, Florin Popa, Georgiana Tănase, Ionuț Avram, Ciprian Ignat și Ionel Ciobanu (Bacău).

Spectacolele vor fi transmise de Televiziunea Română, iar intrarea - liberă. Vă așteptăm!

România în Primul Război Mondial

Evenimentele sângeroase din timpul Primului Război Mondial, declanșat în urmă cu 104 ani, au fost readuse în atenția opiniei publice internaționale începând cu anul 2014 printr-o serie de acțiuni de amploare, în scopul împropățării memoriei istorice și prevenirii unor noi conflicte de amploare. Asemenea acțiuni de comemorare a unei tragedii a cărei repetare trebuie evitată cu orice preț s-au desfășurat în Marea Britanie, la 28 iunie 2014, alocându-se cu acest prilej un fond de 5 milioane de lire sterline „pentru a repara, proteja și conserva monumentele memoriale de război din țară, pentru a rămâne locuri de respect pentru generațiile viitoare și a facilita națiunii să înțeleagă mai bine ce s-a întâmplat acum un secol¹”.

La Sarajevo (Bosnia – Herțegovina), în Franța, în Germania (la Berlin), în Rusia și în alte state care au fost implicate în prima mare conflagrație mondială, s-au desfășurat numeroase activități comemorative și dezbatere istorice internaționale.

În România, începând cu anul 2016, când s-au împlinit 100 de ani de la intrarea țării în această sângeroasă conflagrație mondială, au avut loc, de asemenea, unele manifestări cu caracter evocator, al căror principal scop l-a constituit readucerea în memoria generațiilor actuale a vitregiilor, grozăviilor, jertfelor și sacrificiilor înaintașilor noștri pentru că „poporul român nu a fost printre răsfățații soartei. Istoria neamului românesc este o înșirare de nedreptăți, suferințe și umilințe. Din trecutul nostru zbuțiat am ieșit cu multe lipsuri. Cel mai mare, izvorul tuturor celorlalte, era că Țara Românească, așa cum am putut s-o plămădim cu sângele feciorilor noștri și cum ne-au lasat-o vecinii lacomi, nu cuprindea tot neamul românesc. Mai mult de jumătate din pământul și neamul nostru se găsea sub jug străin²”.

Evenimentele internaționale de la începutul secolului XX au fost amplu dezbătute și nu constituie obiectul intervenției noastre.

În România, acțiunile dedicate Centenarului, gravitează cu preponderență în jurul anului 2018 și se desfășoară sub genericul „Centenarul Marii Uniri”.

Perioada neutralității (3 august 1914 – 14 august 1916)

Fără a minimaliza cu nimic importanța unirii Transilvaniei cu patria mamă, considerăm că o asemenea abordare este incompletă și induce în conștiința publică unele confuzii. În opinia noastră, pentru români, Centenarul se întinde pe o perioadă mai lungă, de aproximativ 6 ani și cuprinde etapa dintre anul 1914, când s-a declanșat Primul Război Mondial, și anul 1920, când România a încheiat pacea cu Puterile cu care s-a aflat în conflict.

Este de subliniat faptul că, deși România a intrat oficial în Război la 14 august 1916, ora 21:00, un mare număr de români din Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș, Bucovina, Basarabia și Voivodina au participat la acțiunile militare în cadrul armatelor austro-ungară, germană, rusă și sârbă încă din primele zile ale războiului, unii dintre ei chiar de la 28 iulie 1914, când, pe Frontul din Balcani, au fost obligați să tragă unii împotriva altora.

Pe parcursul celor 6 ani (2014–2020) românii au și alte evenimente pe care să le comemoreze, asupra cărora nu vom insista, fiind numeroase, și unele pe care să le aniversăm, precum Unirea Basarabiei (27 martie), Bucovinei (28 noiembrie) și Transilvaniei (1 decembrie) cu țara mamă, România, și încheierea Păcii din 1920 care, consfințeau întregirea țării în gra-

nițele ei naturale firești în spațiul sacru Carpato-Danubiano-Pontico-Nistrean.

Asasinarea, la 28 iunie 1914, a Prințului moștenitor Franz Ferdinand, la Sarajevo, a fost o surpriză de proporții pentru opinia publică și clasa politică europeană, precum și pentru cea românească, până atunci observatorii avizați luând în calcul moartea bătrânului împărat Franz Josef și aplicarea unor reforme pe care le preconiza succesorul său, în contradicție cu ideile autorităților ungare. Prințul moștenitor dorea organizarea imperiului pe baze tripartite: austriacă, ungară și slavă, fiind totodată un adept al unității și integrității Imperiului, respingând naționalismele care puteau avea efecte dizolvante.

Cu toate că împrejurările asasinatului sunt, în general, cunoscute, prezentăm câteva detalii. În zilele de 26 și 27 iunie 1914, prințul moștenitor a participat împreună cu șeful Marelui Stat Major al dublei monarhii și cu guvernatorul militar al Bosniei la manevrele militare executate cu două corpuri de armată pe teritoriul Bosniei. Sâmbătă, 27 iunie, perechea princiară a vizitat orașul, fiind aclamată de populație datorită simpatiei de care se bucura Franz Ferdinand, grație spiritului său reformator. A doua zi, duminică, 28 iunie 1914, prințul și soția sa au sosit la Sarajevo pentru vizita oficială, deplasându-se într-un automobil deschis. În jurul orei 10:30 s-a produs un prim atentat căruia perechea princiară i-a supraviețuit, deoarece bomba plasată de către unul dintre cei șapte atentatori a explodat sub mașina de escortă, prințesa fiind rănită ușor, iar prințul scăpând nevătămat. Și-au continuat programul la Primărie într-o atmosferă încordată, cu unele reproșuri din partea

**General (r) conf. univ. dr.
Vasile Jenică APOSTOL**

România în Primul Război Mondial

prințului care a insistat să meargă la spital pentru a-i vizita pe ofițerii de excortă răniți. Deși existau și alte variante pentru deplasarea la spital, s-a folosit același itinerar, iar în mai puțin de o oră s-a produs al doilea atentat, Gavriilo Princip, un student de 19 ani, ucigând prin două focuri de revolver pe prinț și pe soția acestuia. În apropiere era un alt atentator cu două bombe care urma să intervină dacă nu reușea trăgătorul cu arma. Cei doi atentatori făceau parte dintr-un grup de comando compus din șapte membri, supuși austrieci, de naționalitate sârbo-bosniacă, membri ai Societății „Tânăra Bosnie”. Complotul fusese inițiat și pregătit de către societatea secretă „Mâna Neagră” condusă de colonelul Dragutin Dimitrievic, șeful informațiilor din Statul Major Sârb. „Societatea își propunea crearea prin orice mijloc a Serbiei Mari, care urma să-i cuprindă pe toți slavii sudici.”³

Zvonul despre pericolul asasinării lui Franz Ferdinand a circulat în diverse medii diplomatice și politice. Informat de la Belgrad, ministrul sârb la Viena a încercat să obțină audiență la Ministerul Afacerilor Externe pentru a semnaliza riscul deplasării prințului moștenitor în Bosnia, dar aceasta nu i-a fost acordată. Același diplomat l-a informat și pe guvernatorul Bosniei care nu a luat nici o măsură suplimentară, iar prințul însuși a dorit să nu mai facă deplasarea în Bosnia, dar de la Viena i s-a transmis că programul trebuie respectat. Atentatul a fost considerat în cercurile austro-ungare ca un moment propice pentru rezolvarea problemei „sârbe”.

Serbia, prin politica sa iredentistă de unire a slavilor din sud într-o singură formațiune statală, era percepută la Viena și Budapesta drept un factor destabilizator al monarhiei dualiste. Au existat indicii că în cadrul clasei politice austro-ungare au fost numeroase și influente personalități

care s-au pronunțat pentru un război preventiv împotriva Serbiei. Asasinatul de la Sarajevo a surprins și îngrijorat cercurile politice de la București și opinia publică românească. Regele Carol I i-a declarat, în ziua asasinatului, ministrului american din România că el poate aduce un război mondial. Cu toate că în cadrul Guvernului I.I.C. Brătianu, perspectiva războiului nu era

Franz Ferdinand, prințul asasinat la Sarajevo în 28 iunie 1914

considerată viabilă, în spatele unei liniști aparente, la nivel european se desfășura o intensă activitate diplomatică menită să apropie ceasul catastrofei, cu toate că șansele păcii nu erau compromise definitiv. Reacțiile liderilor dublei monarhii au fost prompte, ei considerând că momentul este propice pentru a termina cu Serbia, portdrapel al atitudinii austriece. În urma războaielor balcanice, raporturile dintre cele două țări au devenit tot mai tensionate, exaltarea sentimentului național în Serbia arătând că perspectiva conflictului dintre ele era de neînlăturat.

La 5 iulie 1914, ambasadorul austro-ungar a înmănat o scrisoare autografă a împăratului Franz Josef adresată împăratului Wilhelm al II-lea în care se arăta că Serbia este vinovată de asasinat. Franz Josef preciza că „nimeni nu s-ar putea îndoi că politica sa tinzând către reunirea slavilor din sud sub drapelul sârb

înlesnește crime de acestea și că continuarea acestei stări de lucruri constituie o primejdie permanentă pentru Casa mea și pentru Statele mele”⁴.

„Criza din iulie”, cum este cunoscută în istoriografie perioada dintre atentat și perioada războiului, s-a dovedit extrem de dificil de gestionat, Austro-Ungaria fiind hotărâtă să „pedepsească” Serbia și să rezolve irendentismul sârb care îi amenința viabilitatea și integritatea. Există surse potrivit cărora monarhia dualistă a pregătit cu atenție războiul împotriva Serbiei, iar atentatul i-a servit interesele de moment. În seara zilei de 23 iulie 1914, Serbiei i-a fost adresat de către imperiul austro-ungar un ultimatum cu cerințe extrem de dure și aproape imposibil de îndeplinit de către un stat suveran. El a fost redactat într-o asemenea manieră, tocmai pentru a fi refuzat și a se trece la război, termenul de răspuns din partea Serbiei fiind foarte scurt, de numai 48 de ore. Ultimatumul Austro-Ungariei a provocat o foarte mare îngrijorare în Europa, amplificându-se considerabil activitatea diplomatică în scopul identificării unei soluții care să evite conflictul armat. Germania a comunicat că nu a cunoscut conținutul ultimatumului, emiterii lui fiind o surpriză și pentru autoritățile de la Berlin.

La St. Petersburg s-a reunit Consiliul de Miniștri și Consiliul de Coroană sub conducerea țarului Nicolae al II-lea, ajungându-se la o atitudine războinică. A fost invocată imposibilitatea pentru Rusia de a accepta umilirea și distrugerea Serbiei precum și prezența masivă a Austro-Ungariei în Balcani și în zona strâmtoarelor Mării Negre. Propunerea Ministrului rus de externe de a examina, împreună cu ambasadorul austro-ungar la Petersburg textul ultimatumului pentru a încerca, de comun acord, să găsească o modalitate de schimbare

România în Primul Război Mondial

a unor pasaje care păreau inacceptabile, a fost respinsă de Austro-Ungaria. La Londra s-a propus, la 25 iulie 1914, Austro-Ungariei, prin intermediul Berlinului, prelungirea termenului de 48 de ore acordat Serbiei și, în cazul apariției unor tensiuni în raporturile cu Rusia, acceptarea unei medieri din partea Marii Britanii, Franței, Germaniei și Italiei, dar răspunsul a sosit după expirarea termenului impus prin ultimatum.

În Franța, președintele și prim-ministrul au sosit dintr-un voiaj în Rusia la 29 iulie 1914, când declarația de război a Austro-Ungariei era deja un fapt împlinit.

În Italia, ultimatumul a provocat o profundă nemulțumire, mai ales pentru faptul că autoritățile de la Roma, ca și cele de la București, nu au fost consultate. În aceste condiții, în seara zilei de 25 iulie 1914, cu 20 de minute înainte de expirarea ultimatumului, prim-ministrul Serbiei a înmănat răspunsul ministrului austro-ungar la Belgrad. A fost respins un singur punct, cel referitor la participarea autorităților austriece la anchetarea, pe teritoriul sârb, a celor implicați în complot.

După parcurgerea documentului, ministrul austro-ungar Giesl de Gheslingen a cerut pașapoartele și, împreună cu personalul diplomatic, a plecat rapid din Serbia. În seara aceleiași zile, Franz Josef a autorizat utilizarea a șapte corpuri de armată pentru atacarea Serbiei, iar Serbia a recurs la mobilizarea totală. La 28 iulie 1914, Austro-Ungaria, deși nu terminase pregătirile, a declarat război Serbiei, artileria austro-ungară începând bombardarea Belgradului.

La 30 iulie 1914, Rusia și-a mobilizat trupele de la granița vestică.

Germania a dat un ultimatum Rusiei să înceteze mobilizarea și, cum aceasta nu l-a luat în seamă, la 1 august i-a declarat

război.

La 3 august, Germania i-a declarat război Franței, după ce armata germană invadase Belgia, violând neutralitatea acesteia. Invadarea Belgiei a determinat Marea Britanie ca, la 4 august 1914, să declare război Germaniei.

La 6 august 1914, Austro-Ungaria a declarat război Rusiei.

La 11 august 1914, Franța a declarat război Austro-Ungariei, iar la 12 august, Marea Britanie a făcut același gest.

La 14 august a fost dată publicității declarația Rusiei, prin care se reconstitua și se recunoștea autonomia regatului Poloniei.

La 3 noiembrie 1914, Imperiul Otoman intra în război de partea Puterilor Centrale.

Examinând declarațiile și inițiativele care au urmat asasinării lui Franz Ferdinand, se ajunge la concluzia că nimeni nu a dorit un război generalizat de lungă durată.

Austro-Ungaria, prin gestul său, a dorit doar să pedepsească Serbia și să pună capăt acțiunilor iredentiste de la granițele sale.

Rusia a dorit să determine Austro-Ungaria să renunțe la planurile sale de lichidare a Serbiei. Germania a considerat că a venit un moment propice pentru a tranșa disputa tradițională cu Franța.

„Marele Război” este unul dintre cele mai neînțelese fenomene ale istoriei secolului al XX-lea, pentru că și la 100 de ani distanță, originile și cauzele lui sunt în continuare obiect de controversă istorică. În timpul conflictului și imediat după acesta fiecare parte a aruncat responsabilitatea declanșării catastrofei asupra celeilalte tabere.

Ca majoritatea statelor europene, și România, actor de rang secund în concertul de putere european al epocii, a fost surprinsă de evoluția rapidă a evenimentelor. Ion Gh. Duca,

unul dintre cei mai importanți lideri ai Partidului Național Liberal, scria că „nimeni nu se gândea la războiul general. Eu, în orice caz, sunt dator să mărturisesc că eram sigur că războiul nu va izbucni. Știam că în Franța și în Anglia există un atotputernic curent pacifist și că Germania, în plină prosperitate și fericire, sau Austria, șubredă din toate părțile, nu puteau să cuteze a dezlănțui un război cu sorți îndoielnici de izbândă pentru ele. Mi se părea o așa aberație mentală încât credeam conducătorii acestor state incapabili de ea”⁵.

La data izbucnirii războiului națiunea română se confrunta cu o situație geostrategică deosebit de dificilă. Două dintre marile puteri beligerante, imperiile austro-ungar și rus, aveau sub dominația lor teritorii locuite majoritar de români. Transilvania și Bucovina se aflau în compunerea monarhiei dualiste, iar Basarabia era inclusă în imperiul rus încă din anul 1812. Regatul român se situa tot între cele două imperii, având revendicări naționale atât la Vest cât și la Est. El făcea parte din Tripla Alianță la care aderase în 1883. În anul 1914, în circumstanțele internaționale ale înfruntării dintre cele două tabere – Antanta și Puterile Centrale – România a fost obligată să-și reconsidere opțiunile de politică externă.

(va urma)

1 General maior (r) dr. Mihail E. Ionescu, coordonator, „România la începutul Marelui Război”, de la *Atentatul de la Sarajevo la moartea regelui Carol I*, Ed. Militară, București, 2014, p. 9.

2 Constantin Kirîțescu, „Istoria Războiului pentru întregirea României”, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1989, p. 55.

3 General maior (r) dr. Mihail E. Ionescu, p. 42.

4 Idem, p. 45.

5 I. Gh. Duca, „Memorii”, vol. I, *Neutralitatea. Partea I (1914 – 1915)*, Ediție și schiță biografică de Stelian Neagoe, Ed. Expres, București, 1992, p. 36.

Prof. dr. Jean Ciută:

„Cu toată îndrăzneala, cu toată hotărârea, cu toată legitimitatea, pentru Casa-Muzeu Vasile Alecsandri din Bacău!”

Ioan Dănilă: – Domnule profesor doctor Jean Ciută, ne întorcem în timp la anul 1997, când erați președintele Comisiei pentru activități științifice, învățământ, cultură, sport și agrement din cadrul Consiliului Județean Bacău. Atunci mi-ați încredințat o scrisoare pe care urma să i-o înmânez, în București, Floricăi Urziceanu (fiica generalului Dragomir Badiu, ultimul proprietar al Casei „Vasile Alecsandri”), cu următorul conținut: *„Stimată doamnă Florica Urziceanu, // În ordinea mai multor demersuri care întăresc tradiția culturală a Bacăului, o zonă deosebit de generoasă sub aspect spiritual, dorind să restituim circuitului culturii memoria unor personalități, precum și spații care sunt sau pot deveni culturale, ne adresăm bunăvoinței dumneavoastră spre a fi de acord ca imobilul din strada George Apostu, nr. 9, din municipiul Bacău, să devină, prin efortul factorilor de decizie de pe plan local și județean, un spațiu muzeistic, conform anexei emise de forurile în drept. // Cu mulțumiri respectuoase” și urmează semnătura dumneavoastră și cea a secretarului Comisiei, prof. Victor Mitocar. Am făcut acel drum în Capitală, urmând ca din Gara de Nord să o sun pe doamna Urziceanu, după cum ne înțelesesăm telefonic, și să mă dirijeze spre locuința ei din strada Lotrioara. Convorbirea de pe peron a fost o lovitură: mi s-a spus că nu mai are intenția de a purta un dialog cu Bacăul,*

asa că am luat primul tren și m-am întors acasă. Puteți relua acea pledoarie?

Jean Ciută: – O reluăm cu toată dragostea și cu toată bu-

curia pentru că Bacăul trebuie să aibă această casă de cultură, casă memorială a ctitorului celui născut în orașul nostru, Vasile Alecsandri. Este o mândrie pentru noi, iar amintirea lui trebuie să fie și să dăinuiească peste generații și generații. Pentru că nu se poate ca încurcăturile care s-au făcut uneori datorită stării de birocrație care mai dăinuie în societate...

I. D.: – **Și slăbiciunilor omenesti...**

J. C.: – Și slăbiciunilor, da. S-a întârziat momentul care să ducă la îndeplinire dorințele nu numai ale băcăuanilor, ci ale tuturor românilor, pentru că el atunci când mulțumește băcăuanilor că l-au ales în Divanul Ad-Hoc al Moldovei, spune: „Mă simt onorat și cu recunoștință deplină pentru acei care s-au situat în lupta pentru Unirea Principatelor la cel mai înalt nivel posibil și sunt recunoscător pentru faptele lor, care au condus la realizarea Principatelor Unite”. Și-acuma cum, acest Vasile Alec-

sandri să nu fie în condițiile de astăzi rememorat și adus în actualitate pentru noi, dar îndeosebi pentru cei de mâine? Nu se poate ca, indiferent în ce stare a evoluat situația locului aceluia în care s-a născut marele „bard de la Mircești”, Vasile Alecsandri, să nu revigoreze în actualele condiții, spre cinstea tuturor românilor, nu numai a băcăuanilor.

I. D.: – **Domnule profesor, există acum propunerea ca această clădire să fie radiată de pe Lista monumentelor istorice și evident să urmeze demolarea ei. Sunteți de acord?**

J. C.: – Dar cine-a putut – să mă iertați de expresie! –, cine-a putut să facă o astfel de negliobie, că nu poate fi considerată altcumva? Să fie radiată de pe Lista monumentelor istorice o casă a unui mare fiu român, cel care a scris *Cântecul gintei latine*: „Latina gintă e regină/ Într-ale lumii ginte mari” și care a luat la Montpellier premiul întâi pentru poezia aceasta? Nu se poate! Autoritățile actuale ale Ministerului Culturii și cele locale în primul rând trebuie să acționeze cu hotărâre și cu curaj pentru a îndeplini o faptă care trebuie...

I. D.: – **De fapt, a o opri.**

J. C.: – Da, a opri o faptă care să înlăture realizarea a ceea ce se așteaptă de ani și ani de zile: Casa-Muzeu „Vasile Alecsandri”.

I. D.: – **Are Bacăul clădiri vechi din secolul al XIX-lea, cum este aceasta?**

J. C.: – Din câte știu eu, nu. Unii mai spun că n-ar fi chiar casa în care s-a născut, c-ar fi fost

„Cu toată îndrăzneala, cu toată hotărârea, cu toată legitimitatea, pentru Casa-Muzeu Vasile Alecsandri din Bacău!”

pe locul unde s-a clădit ulterior Casa de Cultură. Nu contează câțiva metri distanță, dar este prototipul, este simbolul casei exact ca aceea în care „bardul de la Mircești” s-a născut. Nu avem altceva. Și așa Bacăul – trebuie să o spun cu părere de rău – nu prea se bucură de edificii vechi.

I. D.: – Nu că „nu prea”; este foarte sărac. Au spus-o arhitecții.

J. C.: – Când am fost la Botoșani, la Roman chiar, la Piatra-Neamț, am văzut astfel de edificii. Iar Bacăul, nu. Nu se poate. Este ceva inexplicabil. Și trebuie să se dea curs cu toată îndrăzneala, cu toată hotărârea, cu toată legitimitatea care se impun pentru un astfel de act de cultură.

I. D.: – Avem nevoie de simboluri (reiau ideea dumneavoastră). Chiar dacă n-ar fi casa lui Alecsandri, este o mărturie a secolului XIX. Este în perimetrul fostelor case ale vornicului Vasile Alecsandri, tatăl poetului care s-a născut în Bacău la 14 iunie 1818. E nevoie să păstrăm acest simbol, câtă vreme el există. Este inuman, este anticreștinesc să-l distrugem.

J. C.: – Corect. Casa Memorială „Vasile Alecsandri”, Muzeul de literatură, de istorie, cum îl vom denumi noi ulterior, să fie lăcașul de întâlnire sub egida aceluia care a cântat așa de frumos „Deșteptarea României”; deșteptarea României, nu numai a Bacăului.

I. D.: – În perioada interbelică acolo a funcționat Casa de Sfat și Cetire „Vasile Alecsandri”, pusă la cale de Dragomir Badiu, ultimul proprietar al ca-

sei, cel care se mândrea peste tot că locuiește în casa lui Vasile Alecsandri. A fost unul dintre primele focare de cultură ale Bacăului spiritual.

J. C.: – Noi sub egida lui Vasile Alecsandri nu prea mai avem mare lucru...

I. D.: – Sigur că da. „Ateneul cultural”, de la o sută de metri, a ars și nu mai știe nimeni despre el, așa că această clădire este de fapt ea însăși o istorie, o sinteză de istorie culturală a Bacăului.

J. C.: – Un reper din toate punctele de vedere.

I. D.: – În anul 2013 ați publicat în ziarul „Deșteptarea”, la rubrica „Bacăul vorbește”, un medalion dedicat lui Benjamin Franklin și îl încheiați cu referire la casa memorială dedicată lui din prima capitală a Americii, Philadelphia. Iată că alții au grijă de trecutul lor, deși este un trecut recent. Este lumea nouă.

J. C.: – Am avut fericita ocazie de a vedea casa aceea cu

ani în urmă, precum și piatra unde au semnat el și ceilalți întemeietori, gânditori ai Statelor Unite ale Americii. Au făcut constituția, care după două sute și mai bine de ani are valabilitate și în zilele noastre. Ei, cum astfel de oameni pot să-și valorifice trecutul lor istoric și cultural din toate punctele de vedere, iar noi să stăm cu prezența unui atât de mare om de cultură și să nu putem să o aducem la valorificarea adevărată?

I. D.: – Vă mulțumim, domnule profesor, și sperăm să fim auziți.

J. C.: – Dumnezeu să vă binecuvânteze și să vă dea putere să continuați fără teamă de nimic, pentru că triumful trebuie să ne aparțină.

Dialog de Ioan DĂNILĂ

Transcriere: stud. Valentina Bătrînu, Facultatea de Litere a Universității „Vasile Alecsandri” din Bacău; activitate în cadrul practicii de specialitate.

Una din imaginile jalnice ale clădirii ce ar fi trebuit să fie de mult Casa Memorială „Vasile Alecsandri”

Soarta Casei „Vasile Alecsandri” depinde de noi

Casa „Vasile Alecsandri” din Bacău este vechea casă boierească, construită la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Ea reprezintă una din rândul de case care au existat în trecut și este poziționată într-un plan de situație schițat de arhitectul-șef al urbei Bacău M. Climescu, în 1867¹. Acest imobil încă din 1976 a fost înregistrat în „Lista monumentelor istorice”, categoria A, de importanță națională și universală, cu explicația: „Casă în care s-a născut poetul Vasile Alecsandri”². Acum casa „Vasile Alecsandri” este proprietate privată a unui cetățean italian și, lăsată fără îngrijire, se află într-o jalnică degradare.

Conf. univ. dr. Ioan Dănilă a sondat opiniile oamenilor de cultură în legătură cu soarta acestei case. Mulți dintre ei au vorbit despre necesitatea susținerii memoriei locului care poartă amprenta lui Alecsandri³. Însă există încă un foarte mic grup de intelectuali care susțin locul de naștere al lui V. Alecsandri în codrii de lângă Bacău și de aceea ei sunt indiferenți față de soarta casei poetului. Până în prezent sunt discuții despre locul și data nașterii lui V. Alecsandri. Ele sunt legate și de faptul că poetul niciodată n-a scris despre mărturia de mitrică, obținută de tatăl lui din 12 iulie 1835, în care era scrisă data de naștere a fiului Vasile la 14 iunie 1818. Acest document a fost descoperit în anul 1943 în Arhivele Statului din Iași. Neștiind despre el, Gr. Tabacaru, G. Bacovia și alți membri ai „Ateneului Cultural” din Bacău, la 21 mai 1926, au făcut o excursie în codrii Bacăului și au ajuns la concluzia că locul de naștere al poetului

este punctul numit „Fântâna rece”, pe Valea Budului, la aproximativ 10 km de Bacău. Mai târziu, istoricul literar Liviu Chiscop a schimbat denumirea lui în „Izvorul rece”⁴.

Istoricul și scriitorul Eugen Șendrea a subliniat că vornicul Alecsandri în Bacău avea case și nu casă, cu toate acare-

ÎN ÎNTÂMPINAREA BICENTENARULUI

turile și grădină. Aici erau clădiri-anexă, grajduri, locuințe ale servitorilor⁵. La rândul său, L. Chiscop consideră că acea clădire care aparținuse cândva vornicului Alecsandri a fost demolată în 1894, nemaieexistând astăzi în zonă niciun obiect care să fi aparținut poetului (condiție sine qua non a oricărui punct muzeal...)⁶. De aici rezultă că ultima casă care a rămas din rândurile caselor aparținute vornicului Vasile Alecsandri poate fi demolată. Însă, de exemplu, în Chișinău se păstrează cu sfințenie casa în care se presupune că în ea a stat marele poet rus A. S. Pușkin! Acolo era găsită una din casele vechi în centrul orașului. Au fost făcute reparații, s-au adunat câteva obiecte din vremea respectivă și a fost deschis muzeul literar care funcționează și astăzi.

Viața și opera lui Vasile Alecsandri ilustrează trăsăturile romantismului: nostalgia originilor, comunicarea omului cu natura, interesul pentru folclor și tradițiile naționale; tema cunoașterii (dorința de călătorii) și altele. Într-un elan de imaginație romantică este inventată de V. Alecsandri o legendă despre ori-

ginea italiană a părinților lui, susținută de poet în perioada 1865-1886. El a cerut de la Papadopol-Callimach să țină legătura cu ambasadorii venețieni și să publice informații adunate de el. Acesta însă nu a publicat niciodată informații privitoare la familia Alecsandri⁷. De asemenea, în spiritul romantic al timpului, el a inventat a doua legendă despre anul nașterii sale: iulie 1821, în timpul revoluției grecești. Dacă prima legendă nu a avut mare succes, deopotrivă a doua legendă publicată de G. Bengescu, secretarul Legației României în capitala Franței, că V. Alecsandri s-a născut într-o căruță înconjurată de slugi în codrii aflați nu departe de Bacău, a găsit mulți susținători, printre care și G. Călinescu. V. Alecsandri însuși niciodată n-a scris că el s-a născut în codri, ci numai în Bacău.

Studierea materialelor referitoare la viața lui V. Alecsandri a dat posibilitatea găsirii a șase dovezi că poetul nu s-a născut în anul 1821. Cinci din ele au fost publicate în anul 2017⁸, iar a șasea dovadă este publicată recent⁹. Istoricul și criticul literar L. Chiscop cu orice preț se menține pe poziția că V. Alecsandri nu a putut să se nască în anii 1818 și 1819, ci numai în 1821. El scrie: „Cum ar fi posibil – ne întrebăm – ca viitorul poet să se fi născut în iunie 1818, atâta vreme cât știm că părinții săi se căsătoriseră la Târgu-Ocna, în toamna lui 1819,¹⁰ și nu în 1817, cum el a susținut în altă lucrare¹¹.

Una dintre esențialele

Dumitru GHERMANIUC

Soarta Casei „Vasile Alecsandri” depinde de noi

dovezi că V. Alecsandri nu s-a născut în 1821 este faptul existenței în familia părinților poetului a 7 copii, cum a afirmat el în „Suvenire din viața mea”, în 1865. Pentru a dovedi că părinții poetului au avut șase copii, L. Chiscop a schimbat arborele genealogic, creat de el în 2013¹². Analizând datele de noi, prezentate de L. Chiscop¹³, se pune întrebarea: oare V. Alecsandri nu a știut precis câte surori și câți frați a avut în viață? L. Chiscop a scris despre botezul viitorului scriitor, considerând că acest eveniment a avut loc în iulie 1821, la Biserica „Precista” din Bacău¹⁴. Însă mai departe, în același articol, L. Chiscop schimbă propria perere afirmând că V. Alecsandri a fost botezat la Târgu-Ocna, în casa bătrânească a familiei Cozoni. El confirmă că la botezul din 1821 a participat Mihail Cozoni, însă fratele mamei poetului a murit la 7 iunie 1821, în luptele de la Drăgășani. Și în acest caz L. Chiscop a găsit originală rezolvarea acestei probleme.

El scrie: „Oricum, cert este că el n-a pierit la Drăgășani, ci aproape sigur, la Mănăstirea Secu și că în intervalul 15 iulie-15 august, nefiind angajat în luptele cu turcii, ar fi avut răgazul necesar să se abată pe acasă și să-și boteze nepotul de soră¹⁵. Mai departe, L. Chiscop face observație critică lui V. Alecsandri, că poetul trebuia să acorde o mai mare atenție propriei biografii, corijând eventualele inadvertențe¹⁶. Pentru a micșora diferența de vârstă a iubitei poetului, Elena Negri, L. Chiscop susține că ea era născută în anul 1820, și nu în 1816¹⁷. După descoperirea

acestor confuzii, făcute de L. Chiscop în studierea locului și datei de naștere a poetului, totuși el consideră că „discuția pe tema datei de naștere a lui V. Alecsandri trebuie definitiv închisă!”¹⁸

Statuia Poetului, realizată de sculptorul Cornel Mircea Spataru, veghează în fața Casei de Cultură „Vasile Alecsandri” din Bacău, amintindu-le concitadinilor săi că-i sunt datori cu multe.

În concluzie, atragem atenția băcăuanilor asupra soartei Casei „Vasile Alecsandri”, care încă „stă pe picioare”. Referitor la data nașterii poetului, ea se va rezolva, însă nu avem dreptul să pierdem casa poetului. Această clădire, care a stat peste 200 de ani și n-a fost distrusă în timpul numeroaselor războaie, cutremure, acum, din cauza indiferenței noastre, poate fi distrusă definitiv.

Note bibliografice:

1 Vezi Ioan Dănilă, *Alecsandri, din nou acasă*, Bacău, Editura „Ateneul scriito-

rilor”, 2017, p. 24.

2 Ibidem, p. 77.

3 Ibidem, p. 26.

4 Liviu Chiscop, *Cazul Alecsandri. Adevăr și legendă despre obârșia poetului*, Bacău, Editura „Gr. Tabacaru”, 2013, p. 144.

5 Ioan Dănilă, *Alecsandri...*, op. cit., pp. 121-122.

6 Liviu Chiscop, recenzie la *Alecsandri, din nou acasă*, în „Vitra-liu”, Bacău, nr. 47, octombrie 2017, p. 163.

7 V. Alecsandri, *Opere*, vol. IV, *Proză*, București, Ed. „Minerva”, 1974, p. 905.

8 Dumitru Ghermaniuc, *Spre bicentenarul nașterii lui Vasile Alecsandri*, în „Ateneu”, Bacău, anul 54, nr. 574, iunie 2017, pp. 14-15.

9 Idem, *Încă o dovadă că Vasile Alecsandri nu s-a născut în anul 1821*, în „Ateneu”, Bacău, anul 55, nr. 584, aprilie 2018, p. 4.

10 Cf. L. Chiscop, *Un fals act de naștere: „Mărturia de mitrică”. Când s-a născut, de fapt, Vasile Alecsandri?*, în „Convorbiri lite-rare”, Iași, nr. 7 (247), iulie 2016, p. 65.

11 Liviu Chiscop, *Cazul Alecsandri...*, op. cit., p. 59.

12 Ibidem, p.37, 58.

13 L. Chiscop, *Alecsandri, în cea din-tâi reconstituire genea-logică*, în „Convorbiri literare”, Iași, nr. 9 (261), septembrie 2017, p. 107.

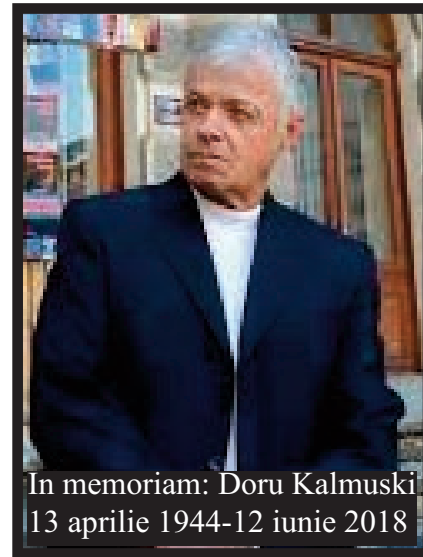
14 Ibidem, p.105.

15 Liviu Chiscop, *Cazul Alecsandri...*, op.cit., p. 147.

16 Ibidem, p. 152.

17 Ibidem, p. 115.

18 Liviu Chiscop, *Alecsandri...*, p. 165.

In memoriam: Doru Kalmuski
13 aprilie 1944-12 iunie 2018

Reuniunile Culturale **ALECSANDRIADA**

Ediția a II-a • Bacău • 24–26 mai 2018

Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inima română
„Hora Unirii”

Lansate anul trecut ca un experiment, **Reuniunile Culturale „Alecsandiada”** n-au reușit să atragă prea mult atenția băcăuanilor nici la cea de a doua ediție, deși printre participanți s-au numărat câțiva academicieni și scriitori cu nume cât de cât sonore din România, Republica Moldova și Ucraina.

Organizate sub umbrela generoasă a Consiliului Județean Bacău, cu implicarea Inspectoratului Școlar Județean, Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor, Teatrului Municipal „Bacovia”, Colegiului Național și Societății Științifice „Vasile Alecsandri”, Reuniunile „Alecsandiada” au înscris în program mai multe acțiuni menite să-l readucă în prim-plan pe autorul *Chirițelor*, eclipsat în ultimele decenii de evoluția fulminantă a posterității bacoviene.

Ca și în 2017 însă, Colocviul „Alecsandri, azi” s-a cufundat în hăurile amatorismului, conferința profesorului și criticului Grigore Codrescu – „Geografia literară: A-ul și B-ul literaturii române, ivite în Bacău” –, dar mai ales intervenția prozatorului Ovidiu Bufnilă îndreptându-l pe

universitarul timișorean Adrian Dinu Racheru să afirme, tranșant: „Un scriitor poate fi adus, ținut în actualitate doar cu argumente, nu cu însăilări”. Aducându-le aminte celor vreo 20 de persoane prezente în sala mică a Bibliotecii Universității „Vasile Alecsandri” că „polemica este constructivă dacă este susținută de raționamente”, el a recomandat participanților ca, la o eventuală nouă ediție, să prezinte „comunicări, nu simple aduceri aminte”.

Lipsit de anvergură și rigoare științifică a fost și Colocviul „Dramaturgia românească contemporană (sic!), încotro?”, programat inițial la Sala Mare a Consiliului Județean și realocat la hotelul din centru, fără o informare prealabilă, dar oaspeții și puținii băcăuani interesați au constatat pe viu că această hibă organizatorică a devenit regulă.

Moderată de Viorel Savin și Valeria Manta Tăicuțu, dezbaterea i-a dat prilejul dramaturgului de la Lunca să se laude iarăși cu cele 29 de premiere ale sale, sugerând, ca prozatorul Petru Cimpoeșu altădată, că e singurul autor de succes în breaslă. La rândul ei, poeta și-a justificat

„însărcinarea”, amintindu-le celor prezenți că a debutat cu teatru și că a fost premianta festivalului de la Slănic Moldova, dar stârnind o mică furtună după ce a dat citire listei cu dramaturgi publicată pe site-ul USR. Până să se lămurească la ce folosește exemplificarea, puținii vorbitori au ajuns iute la aceeași concluzie: *dramaturgia românească contemporană este zero pe afișul teatrelor românești, pentru că dramaturgii de azi nu sunt dramaturgi, iar cei care sunt n-ajung să fie jucați din cauza urmașilor, care solicită sume enorme ca drepturi de autor* (Ioan Holban). Exemplul dat de criticul ieșean a fost elocvent, rapacitatea moștenitorilor amânând sine die șansa de a se juca piesa *Șarpele* de Ion Vinea. *Nenorocirea contemporanilor e că i-am avut ca dramaturgi pe Alecsandri, Caragiale, Ionescu!* (Emilian Marcu). Nenorocirea e că, peste Prut, dramaturgii moldoveni sunt încă interziși (Victoria Fonari), dar sunt și vești îmbucurătoare, tinerii încercând să se adapteze la condițiile actuale (Violeta Savu), revistele să publice teatru (Dumitru V. Marin), animatorii culturali să organizeze festivaluri de dramaturgie (Leonora Stamate) iar umoriștii să-i încondeieze pe toți (Vasile Larco).

Tentativa de a-i implica pe elevi și studenți în angrenajul manifestării n-a avut nici ea prea mult succes, singurii mulțumiți fiind premianții: acad. Mircea Martin (Marele premiu Opera Omnia pentru întreaga activitate literară, culturală, didactică), Dumitru Crudu (dramaturgie), acad. Nicolae Dabija (poezie), Grigore Crigan (Cernăuți - menținerea culturii și limbii române).

C. HANGANU

Premiere pe scena băcăuană

Bacău Fest Monodrame, ediția din acest an (desfășurată între 15-22 aprilie) a început în forță, Teatrul Bacovia lansând în prima zi a manifestării premiera cu piesa „Dragă Elena Sergheevna”, o adaptare după cunoscuta (și foarte des jucata pe scenele românești) piesă „Șantaj” a Ludmilei Razumovskaia. În care un grup de liceeni aflați în preajma absolvirii plănuiesc să schimbe dezastruoasele lor teze la matematică, punând în loc alte lucrări corecte, pentru a obține note de trecere. Cum cheia seifului în care se găsesc tezele se află la profesoara lor de matematică Elena Sergheevna, tinerii, trei băieți și o fată, îi fac o vizită profesoarei lor, sub pretextul zilei de naștere a acesteia, scopul fiind obținerea cheii. Cum profesoara nu cedează la argumentele lor, de nicio natură, ea suferind de „complexul Antigonei” (are principii morale, e idealistă, dârză, eroică în împotrivirea ei la ticăloșie), lucrurile vor degenera într-un chip neașteptat, ajungându-se la un dezastru total. Vrând să o salveze pe fată de un simulat viol, profesoara cedează, dându-le cheia băieților, după care alege să dispară, pentru că îngrozitoarea întâmplare trăită a marcat-o de-

finitiv. Piesa este excelent scrisă, cu un conflict deosebit de puternic și situații de tensiune explozivă, cu personaje precis conturate, astfel că este foarte ofertantă pentru scenă. Și, din păcate, foarte actuală, societatea în care trăim ajungând la un alarmant nivel de corupție și degradare morală. La această tristă realitate s-a gândit și regizorul Mădălin Hîncu, el dorindu-și să realizeze „un spectacol despre natura bine-lui într-o societate coruptă”. Un tânăr băcăuan care, la doar un an de la absolvirea facultății, timp în care a cunoscut deja succesul, semnând două interesante spectacole, unul la UNATC „I. L. Caragiale” București, celălalt la Teatrul de Comedie din București, demonstrează că știe să țină în mână un spectacol și să lucreze atent cu actorii. „Dragă Elena Sergheevna” are un concept clar, e decupat regizoral energetic, are un ritm susținut, o tensiune atent gradată, până la paroxism, și un mesaj puternic. E un spectacol prin excelență tineresc, având o distribuție foarte bună. Cu excepția Firuței Apetrei (Elena Sergheevna), actriță experimentată, conturând un personaj sensibil, cald, total atașant, uman, dar mereu foarte demn, ceilalți sunt

tineri actori, unii de abia masteranzi. Dintre ei se detașează Ștefan Alexiu, cu un pic de vechime, totuși, în teatru, și cu câteva certe reali-

zări profesionale, evoluând acum, cu multă siguranță de sine, cu aplomb și credibilitate deplină în Volodea, cel mai ticălos și mai cinic din grupul de „asalt terorist”. Un tânăr de „familie bună”, de intelectuali, și care aspiră la o carieră de diplomat. Deși are doar vârsta majoratului, el este elementul malefic, creierul acțiunii, țesând, în amănunt, un plan diabolic. Acestui perfect ticălos cu sânge rece i se opune Vitea, un băiat cu suflet moale, slab de înger, cu o fire artistă, dar ușor manipulabil, mai ales când bea prostește, fără măsură, personaj întruchipat de Eduard Burghilea cu bună intuiție, naturalețe, farmec, empatie. Sunt cât se poate de potriviți în rolurile lor, jucând cu multă naturalețe, Minodora Broscoi (Lida) și Tudor Hurmuz (Pașa).

„Dragă Elena Sergheevna” este un spectacol reușit (are și un decor remarcabil, cu elemente și detalii expresive, imaginat de talentatul Răzvan Bordoș) și foarte actual. El va avea, cu siguranță, priză la public, care se va gândi, eventual, cât de neliniștitor poate fi faptul că, într-o societate coruptă, tot mai mulți tineri renunță la idealuri, la visuri frumoase, fiind gata de abjecte compromisuri, de înregimentare, și chiar de ticăloșie.

Secvență din Fest Monodrame

Teatru la filtru

Aventura cunoașterii

Una dintre cele mai frumoase povești (și cu multe straturi de semnificații) care ne-au însoțit copilăria, „Aventurile lui Habarnam și ale prietenilor săi”, este pusă în scenă, la Secția de Animație a teatrului băcăuan, de o echipă de profesioniști de prim rang. Ei sunt regizoarea Oana Leahu și scenograful Gavril Siriteanu, care au colaborat de minune cu Laurențiu Blaga, autorul dramatizării după cartea lui Nikolai Nosov, cu Zeno Apostolache Kiss, semnatarul muzicii, și, bineînțeles, cu talentații actori păpușari ai trupei băcăuane. Pentru cine-și mai amintește, Nosov a scris, de fapt, o trilogie, avându-l drept erou principal pe poznașul Habarnam, care ajunge și în Orașul Soarelui, și pe Lună. Spectacolul băcăuan se bazează pe o dramatizare foarte concentrată a primului volum, din care copiii află câte ceva despre peripețiile prin care trece prichindelul Habarnam, din Orașul Florilor, peripeții cu rol formator. Pentru că, în urma fiecărei aventuri (inițieri), Habarnam învață și înțelege lucruri noi și folositoare. Deși el e cam încuiat, superficial, înfumurat, mare palavragiu și fanfaron, pornit mereu spre trăznăi (Andreea Sandu însuflețește în chip inspirat o păpușă plină de haz savuros), în cele din urmă se dă pe brazdă și se arată convins de binefacerea și puterea cunoașterii (și autocunoașterii), a prieteniei și generozității. Capătă încredere în sine și își trăiește visurile.

Morala spectacolului e limpede, dar, din fericire, nu e di-

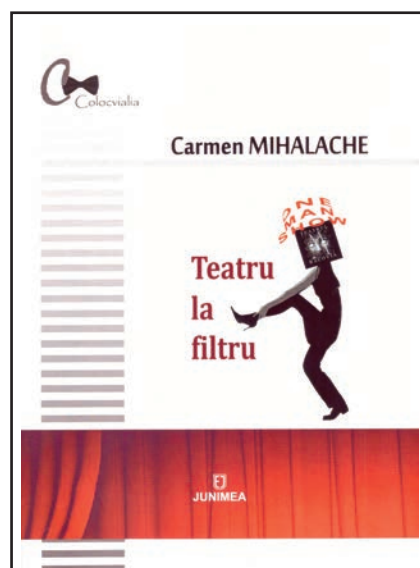
dacticist expusă, deși scriitura lui Nikolai Nosov are astfel de apăsat accent, trebuie s-o recunoaștem. Regizoarea Oana Leahu ocolește cu grație acest pericol, construind o montare echilibrată, atent gândită, lucrată cu acuratețe. Cu momente frumoase, agreabile, distractive, cum e dansul prichindelurilor, cu altele pline de umor, cum e îmbarcarea în balon, etc.

Încântătoare cu adevărat este scenografia lui Gavril Siriteanu, imaginativă, colorată, plină de sugestii, cu detalii fermecătoare - marele atu al spectacolului băcăuan! Și faptul că este un spectacol cu păpuși (foarte reușite!), bazat pe mânăuire deci, se cuvine lăudat cât cuprinde.

Întreaga echipă a spectacolului a funcționat admirabil, am notat deja evoluția Andreei Sandu, la fel de buni în rolurile încredințate fiind Alina Neagu, Ilinca Istrate, Beatrice Teișanu, Laurențiu Budău, Tiberiu Gabor-Bitere, Andrei Andriucă, Giuseppe Torboli. Am apreciat faptul că fiecare păpușar s-a străduit să-și individualizeze personajul, să-i dea viață și contur. De aceea ar fi fost bine ca în pliantul care însoțește spectacolul, cuprinzând necesare, utile informații despre acesta, distribuția să fie trecută pe roluri. Oricum, e un fapt absolut meritoriu păstrarea bunului obicei de a face caiete-program, la unele teatre din țară acest important aspect fiind neglijat.

„Aventurile lui Habarnam”, căruia i-ar prinde bine un ritm mai alert, pe alocuri existând câțiva timpi slabi, au iscat un spectacol frumos și cu multe învățăminte prețioase pentru copii.

Carmen MIHALACHE

Carmen Mihalache, director al revistei *Ateneu*, a decis să nu întrerupă suita consemnărilor teatrale ce au dat titlul recentei sale cărți – **Teatru la filtru** (Editura Junimea, Iași, 2018) – și să le continue în coloanele periodicului nostru, căruia i-a încredințat rubrica din paginile de față (11-12).

Apărut în cadrul Colecției „Colocvialia”, noul său volum a fost lansat în cadrul *Bacău Fest Monodrame*, dar și la Iași, Piatra Neamț și în alte localități din țară, bucurându-se de aprecieri binemeritate.

Cele peste 250 de pagini readuc în memoria cititorului iubitor de teatru evenimentele generate de câteva festivaluri de anvergură – Gala Star, Bacău Fest Monodrame, Teaterstock –, precum și cele mai reprezentative spectacole susținute în ultimii ani de colectivele teatrelor din Bacău, Botoșani, Buzău, București, Iași și Piatra Neamț.

O carte vie, în care autoarea se manifestă, „înainte de toate, ca un om instruit”, cum a remarcat criticul Ștefan Oprea.

Petru Viorel Baltag - 70

Colaborator apropiat al Ansamblului Folcloric „Busuio-cul”, îndrăgitul actor băcăuan a intrat de curând în rândul septua-genarilor frumoși. Născut în ziua de 22 martie 1948, în Puciosa, județul Dâmbovița, fiul Marietei, casnică, și al funcționarului Ionel Baltag a copilărit în orașul natal, unde și-a început și studiile, urmând cursurile Școlii Nr. 1 (azi, Mihai Viteazul) din localitate. În postura de liceean s-a aflat pentru început la Târgoviște, dar baccalaureatul l-a susținut la Bacău, unde, între 1967 și 1969, a activat ca solist de muzică ușoară în orchestra, pe atunci celebră, a Casei de Cultură a Sindicatelor „Vasile Alecsandri”, la rândul ei una dintre instituțiile cele mai performante la nivelul țării. În această ipostază a izbutit să fie selecționat în finala Festivalului Național de Muzică Ușoară de la Mamaia, pe care a și câștigat-o, în 1969, cu melodia **Iubirea cea mare** de Florin Bogardo. Deși piesa a devenit în scurtă vreme șlagăr, iar cariera ca interpret se anunța una strălucită, a dat curs unei alte pasiuni a tinereții, fiind admis în același an la cursurile de actorie ale Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragi-ale”. Repartizat la clasa profeso-

rilor George Dem Loghin și Dem Rădulescu, nu a renunțat în totalitate la preocupările muzicale, urmând în paralel cursuri de canto clasic cu renumita profesoară Florica Orăscu, avându-i printre colegi pe vedetele de azi, Angela Similea și Mihai Constantinescu. Alături de îndrăgita solistă, dar și de alte nume importante ale muzicii ușoare românești (Mihaela Mihai, Pompilia Stoian, Dan Spataru, Olimpia Panciu, Marius Țeicu, Cornel Constantiniu, Margareta Pâslaru, Constantin Drăghici, Doina Badea ș.a.), a avut șansa să fie inclus cu piesa **Te rog, ai răbdare cu mine** de Elly Roman, în acompaniamentul Orchestrei Radiodifuziunii Române, dirijată de Sile Dinicu, pe discul 2 al albumului **Parada șlagărelor**, editat de Electrecord (EDC 678). Un șlagăr aflat și în prezent în mare vogă, postat și accesat de mii de ori pe site-urile muzicale și îndeosebi pe rețeaua youtube. În pofida acestor succese, la care adăugăm reprezentarea cu brio a României, alături de Dida Drăgan, la Festivalul Mlade Hlastow de la Gottwaldow (Cehia), prima iubire a pălit în favoarea Thaliei, absolvind IATC-ul în 1973, după ce a interpretat pe scena Studioului Casandra, în regia lui George Dem Loghin, rolurile Directorul închisorii, din piesa **Autorul moare azi** de Alexandru Mirodan, Conte, din **Evantaiul** de Carlo Goldoni și Cheewerr, din **Vânătoarea de vrăjitoare** de Arthur Miller. Repartizat la Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani, a avut șansa să fie distribuit în roluri complexe, ce i-au pus în valoare calitățile actricești, atât

de către regizorul instituției, Eugen Traian Bordușanu (Bădița Vasile - **Pupăza din tei**, dramati-zare de Ion Damian, după Ion Creangă, Curtezanul - **Micul infern** de Mircea Ștefănescu, Ciuranul - **Dacă toți copacii ar fi la fel** de Francisc Muntanu, Grig - **Steaua fără nume** de Mihail Sebastian, Roles - **Regele Burebista** de Mircea Alexandrescu), cât și de către alte nume importante ale direcției de scenă românești. A fost, astfel, rând pe rând, Murgu, în **Vlaicu Vodă** de Alexandru Davila (regia Mircea Cornișteanu), Orbul - **Frumoasa fără corp** de Victor Hîlmu, Ștefan Valeriu - **Jocul de-a vacanța** de Mihail Sebastian (regia, Zoe Anghel-Stanca), Castris - **Patima roșie** de Mihail Sorbul, Mareșalul - **Ines de Castro** de Alejandro Casona, Stroici - **Alexandru Lăpușneanu** de Virgil Stoenescu, Enachi Porfirița - **Cantemir Bătrânul** de Nicolae Iorga, Procurorul - **Simfonia tinereții** de Gheorghe Bărbulescu, Tiberiu Vidra (regia Constantin Dinischiotu), Silviu Mora - **Trădătorul** de Ștefan Berciu (regia Cristian Munteanu), Jaromir - **Decebal**, Mureșanu - **Mureșanu**, ambele de Mihai Eminescu (regia Ion Olteanu), Inginer Vasiliu - **Un proces posibil** de Alexandru Mirodan (regia Cazimir Tănase), Minodor Cocîrlan - **Cer cuvântul** de Dragomir Horomnea (regia Anca Ovanez-Doroșenco), Silvestru Trandafir - **Dezertorul** de Mihail Sorbul și Ilie Găjălie - **Răfuiala** de Ștefan Berciu (regia Magda Bordeianu), pentru acesta din urmă fiind răsplătit și cu Premiul pentru cel mai bun rol

Petru Viorel Baltag - 70

episodic la Festivalul Teatrelor din Moldova (Botoșani, 1977). După o primă evadare la Bacău, când în octombrie 1979 a interpretat rolul lui Bilă, din **Doi pentru un tango** de George Genoiu (regia Constantin Dinischiotu), a peregrinat pentru scurtă vreme prin Teatrul Național din Cluj-Napoca și Teatrul de Stat din Constanța, optând apoi definitiv pentru Teatrul Dramatic Bacovia (azi, Municipal), unde din 1980 a dat viață la zeci de roluri, de mai mică sau mai mare întindere. Aici i-a întruhipat, între alții, pe Tipătescu, din **O scrisoare pierdută** (regia Radu Beligan), Nae Girimea - **D'ale carnavalului** (regia, Mircea Cornișteanu), Jupân Dumitrache - **O noapte furtunoasă** (regia Dumitru Lazăr Fulga), Trahanache, în **O scrisoare pierdută** (idem), din celebrele piese caragialiene, Tartuffe - **Tartuffe** de Molière, Paratov - **Fata fără zestre** de A. N. Ostrovski, Ippolit - **Revelion la baia de aburi** de Emil Braghinski și Edgar Reazanov, Agentul - **Hanul de la răscruce** de Horia Lovinescu (regia I. G. Russu), Mișa - **Jocuri crude** de A. N. Arbuzov (regia Mircea Marin), Baldovian - **Suspiciunea** de Ștefan Oprea (regia Geirun Țino), Sir Andrew - **A douăsprezecea noapte**, Jacques - **Cum vă place**, ambele de W. Shakespeare (regia Razvan Dincă), Asesorul Brack - **Hedda Gabler** de H. Ibsen, Charles Bovary - **Doamna Bovary... sunt ceilalți** de Horia Gârbea (regia Bogdan Ulmu), Maiorul - **Jocul de-a vacanța** de Mihail Sebastian, Regele Berenger - **Regele moare** de Eugen Ionescu, El - **Livada de portocali** de

Yosef Bar Yosef (regia Gheorghe Balint), Heruvim și Carușul - **Requiem** de Hanoch Levin, El - **Priveliște minunată** de S. Mrozek (regia Alexander Hausvater), Avocatul Krogstad - **Nora** de H. Ibsen, Regele - **Oamenii cavernelor** de W. Saroyan (regia Dumitru Lazar Fulga), Jerry -

Aniversări

Podurile de vis ale New Yorkului de W. Gibson (regia: Nae Cosmescu), Profesorul de muzică - **Romanul adolescentului miop** de Mircea Eliade (regia Diana Iliescu) ș.a. Deși n-a cunoscut decât câteva reprezentații, prilejuite de comemorarea a cinci veacuri de la trecerea la Domnul a Voievodului Ștefan cel Mare și Sfânt, distribuirea sa în rolul acestuia din **Săptămâna patimilor** de Paul Anghel (regia Gheorghe Balint) l-a îndreptățit pe criticul teatral Bogdan Ulmu să-l includă în galeria de „interpreți celebri“ ai personajului, din care nu lipsesc C. I. Notara, George Calboreanu, Teofil Vâlcu, George Cozovici, Sergiu Tudose, Petre Ciubotaru, Costel Constantin, Cornel Nicoară ș.a., tot așa cum evoluția sa în rolul Iona, din piesa omonimă semnată de Marin Sorescu (regia Dumitru Lazar Fulga), i-a determinat pe cronicari să-i compare partitura susținută de unul singur cu cea similară aparținând maestrului Radu Beligan, dar în „Contrabasul“ de Patrick Suskind. Memorabilă rămâne și Chirița, jucată în travesti în spumoasa comedie a lui Vasile Alecsandri, cu care a făcut turnee în Polonia și Republica Moldova, ca de altfel și prezența sa în distribuțiile pie-

selor **Fuga** de Trista Tzara și **Regele moare** de Eugen Ionescu, itinerate de Teatrul Bacovia în Franța, unde de asemenea s-au bucurat de aprecierea publicului și a presei de specialitate. Succese de public au cunoscut, totodată, spectacolele **Iona**, la Festivalul de Teatru „Elvira Glodeanu“ de la Târgu Jiu și la Festivalului Național de Teatru Profesionist „Liviu Rebreanu“ de la Bistrița, **Requiem** și **Livada cu portocali**, la Festivalul de Teatru „Avram Gol-faden“ de la Iași, **Regele moare**, la Festivalul Național al Teatrelor Populare „Ion Luca“ de la Vatra Dornei, la acesta din urmă ca invitat special. În memoria spectatorilor au mai rămas, de asemenea, recitalul **Eminescu** de la Botoșani (regia Ion Olteanu), versiunea radiofonică a spectacolelor **Femeia Cezarului** de Ion Luca (regia Constantin Dinischiotu), preluat de la Teatrul Bacovia și difuzat în 5 episoade consecutive, **Război cu Troia nu se face** de Jean Giraudoux (regia Dan Pui-can) și **Scene din viața lumii mari** de N. V. Gogol (regia Ion Vova), cu reluări la Radio România Cultural, precum și rolurile sale din peliculele cinematografice **Nu filmăm să ne amuzăm** (regia Iulian Mihu), **Pe aici nu se trece** (regia Gheorghe Vitanidis) și **Vis de ianuarie** (regia Mircea Veroiu). Ca o răsplată a celor peste trei decenii și jumătate dedicate scenei, în aprilie 2009 a primit Diploma de Societar de Onoare al Teatrului Bacovia, iar în februarie 2011, titlul de Cetățean de Onoare al Municipiului Bacău.

Cornel GALBEN

Constantin Donea - 75

N. 6 mai 1943, în Onești, județul Bacău. **Manager cultural, folclorist, poet.** După numai un an de la ivirea sa pe lume, familia se refugiază pe Valea Bistriței, în Farcașa, satul de obârșie al tatălui său. Aici își va începe parcursul școlar, în clasele I-III având ca învățator pe Ion Luca, harnicul culegător de folclor din această zonă. Cursurile elementare le va continua în comuna băcăuană Răcăciuni, locul de naștere al mamei. Acum îi va fi învățator Vasile D. Manciu, apostol de stirpe haretistă, care și-a împletit, pătimaș, vocația pedagogică cu înclinațiile culturale. Păstrându-le o vie recunoștință, cei doi dascăli i-au devenit modele pentru mai târziu. Anii de liceu îi petrece la Școala Medie nr. 2 din Bacău (în prezent, Colegiul Național „Vasile Alecsandri”) și tot în urbea băcăuană urmează cursurile Institutului Pedagogic de 3 ani. Își va completa apoi cursurile universitare la Facultatea de Filologie a Universității „Al. I. Cuza” Iași, susținându-și licența cu lucrarea **Poezia obiceiurilor de iarnă din Moldova.** Odată cu absolvirea Institutului Pedagogic, primește repartiție, ca profesor de limba și literatura română, la Școala Generală din Podoleni, actualmente în județul Neamț. Renunță însă la cariera didactică pentru postul de metodist (în domeniul folclorului) la Casa Regională a Creației Populare Bacău, instituție cu care colaborase în anii studenției. Începe un riguros program de cercetare, culegere și valorificare a culturii populare tradiționale. Un ambițios proiect cultural l-a constituit organizarea, în anul 1966 - împre-

ună cu George Genoiu și Gheorghe Sfârlogea - a primului Festival Regional de Teatru Folcloric, preluat și de alte centre culturale (Suceava, Botoșani, Vaslui, Iași). Sub denumirea „Alaiul datinilor și Obiceiurilor de Iarnă” acest festival continuă să se desfășoare, anual, între Crăciun și Anul Nou, adunând deja 51 de ediții. În perioada 1969-1982, deține funcția de director al Centrului Județean de Indrumare a Creației Populare Bacău. Colaborează cu renumiți etnografi (Elena Secoșan, Paul Petrescu, Georgeta Stoica, Ion Vlăduțiu), pentru realizarea monografiei **Arta populară din județul Bacău**, lucrare care - lipsită de fondurile necesare tipăririi - încă se află în manuscris. Publică articole pe teme de folclor în revistele **Ateneu, Datini, Vitraliu.** Manifestă o preocupare distinctă pentru valorificarea scenică a patrimoniului folcloric autentic și valoros și, împreună cu maestrul coregraf Petru Vlase, în anul 1973, înființează Ansamblul Folcloric „Busuioicul”. Astăzi, acesta are statut de formație profesionistă și afirmă o biografie artistică impresionantă. Începând din 1982, până în 1989, este promovat în postul de vicepreședinte al Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă Bacău. În această perioadă colaborează cu instituțiile județene, cu așezămintele și filialele uniunilor de creatori pentru inițierea și desfășurarea unor programe, proiecte și manifestări care au impus județul Bacău ca o zonă distinctă în arealul vieții spirituale românești. După 1989 a condus, vreme de 16 ani, Inspectoratul pentru Cultură al

Județului Bacău (devenit în 2001, Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Național). Prin ordin al ministrului culturii, domnul Andrei Pleșu, în februarie 1990 este numit consilier șef, având alături la întemeierea noii instituții, doi renumiți creatori: pictorul Ilie Boca și scriitorul Ovidiu Genaru. Pe parcurs, i-au fost aproape, în calitate de consilieri, jurnalistul Vasile Pruteanu, scriitorul Octavian Voicu și, pentru circa un deceniu, istoricul literar Cornel Galben, cu care a instituit un amplu program editorial consacrat, în special, valorificării moștenirii culturale. A sprijinit înființarea de ONG-uri cu profil cultural, el însuși fiind membru fondator al Fundației Culturale „Ethnos”, în 1993, cu sediul în București. I s-a acordat Titlul de Specialist, urmare a absolvirii cursului *Educația Adulților și Societățile Democratice* la Centrul Info al Uniunii Europene (Danemarca, 6-20 noiembrie 1993). A inițiat proiecte culturale de anvergură (naționale ori internaționale), împreună cu Ilie Boca, precum: Expoziția-Concurs „Salonul Moldovei” (în dimensiune bilaterală România -

Constantin Donea - 75

Republica Moldova, începând din 1990), Tabăra Internațională de Creație Plastică de la Tescani (cu prima ediție în 1991), Tabăra Internațională de Artă Fotografică „Timp - Memoria Locului” (1993-2001). A fost implicat, de asemenea, și în organizarea altor evenimente culturale, făcând parte din stafurile acestora: Festivalul Internațional „Zilele Muzicii Contemporane” (edițiile 1990-2005), Centenarul „Tristan Tzara” (desfășurat în 1996, la Moinești, Bacău și Paris), Festivalul Internațional de Videofilm Documentar „Ethnos” (1995-2004), Festivalul Național de Folclor „Ion Drăgoi” (lansat, la Bacău, în anul 2000). Prioritar, s-a preocupat de protejarea patrimoniului și a urmărit lucrările de restaurare la monumentele istorice: Curtea Domnească din Bacău, Biserica din Borzești (ctitorie a lui Ștefan

cel Mare), Ansamblul Mănăstirii Răducanu din Tg. Ocna, Conacul Răducanu - Rosetti din comuna Căiuți, Biserica Mănăstirii Răchitoasa. Prin finanțarea asigurată de Ministerul Culturii și Cultelor, a reușit înobilarea Bacăului (oraș

Aniversări

sărac în monumente de for public) cu statuile Alexandru cel Bun (în 1998) și Vasile Alecsandri (în 2003), admirabile lucrări de artă monumentală datorate sculptorului Mircea Spătaru. A îngrijit volumele **Omagiu. C. D. Zeletin 70**, 2005 și **Concert etnologic în cuvinte** de Vasile Adăscăliței, 2006. Frecventează Cenaclul „George Bacovia”, debutând în revista **Ateneu** (decembrie 1964), cu poezia „Cântec pentru Ana”. În 1965, Sașa Pană, aflat la Bacău, îi apreciază creația într-un interviu (ziarul **Steagul**

roșu, 13 octombrie): „Mi-a plăcut Constantin Donea pentru că are multă sensibilitate în poeziile sale și un umor inteligent”. Îl întâlnim apoi în antologia **O sută se poeți** (redactor Victor Kernbach), editată de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă București, în 1967. După mai bine de 30 de ani, revine la poezie, publicând grupaje de versuri în revistele **Ateneu**, **Vitraliu** (din redacția căreia face parte), **Plumb**, **Pro Saeculum**. În 2011, la Editura Niculescu îi apare volumul de poezie **Solstițiu de iarnă**, urmat de **Poeme în șaptesprezece silabe** (2012), **Alte poeme în șaptesprezece silabe** (2013) și **Ros-tuiri** (2015), toate sub egida Editurii Corgal Press din Bacău. Alte două cărți așteaptă să iasă în lume. Este distins cu medalia „Meritul cultural, clasa I” (1968).

G. C. SIMION

Alături de cele două personalități omagiate în paginile publicației noastre, alți băcăuani de seamă ar fi meritat să fie, la rândul lor, portrețiați cu prilejul zilei de naștere. Îi amintim, selectiv:

Aprilie 2018

01 - Gheorghe (Geo) Popa - actor, manager cultural, politician, 65 ani;
05 - Gheorghe Zărnescu - profesor, sculptor, 65 ani;
07 - Nestor Ratesh - jurnalist, politolog, 85 ani;
08 - Elena Ungureanu (1943-2015) - profesoară, publicistă, 75 ani;
08 - Dan Mateescu - sculptor, 75 ani;
09 - Gheorghe Drăgan - scriitor, jurnalist, editor, 75 ani;
10 - Stejar Ionescu (1898-1928) - prozator, 120 ani;
11 - Gheorghe Spiridon (1923-1992) - pictor, 95 ani;
14 - Ion Cunțan (1923-1998) - profesor, compozitor, 95 ani;
18 - Florin Crăciunescu (1938-2012) - actor, 80 ani;
21 - Doina Iacob - actriță, 70 ani;
22 - Ioan Ungureanu - profesor, istoric, muzeograf, publicist, 80 ani;

27 - Ioan Athanasiu (1868-1926) - fiziolog, medic veterinar, academician, 150 ani;
27 - Alexandru Virgil Platon - actor, 85 ani;
28 - Delia Frățilă Popescu - poetă, publicistă, 55 ani.

Jubilee

Mai 2018

06 - Mihail Roller (1908-1958) - istoric, publicist, academician, 110 ani;
07 - G. Mosari - jurist, prozator, publicist, 85 ani;
13 - Ioan Văsâi - profesor, pictor, sculptor, 65 ani;
15 - Domnica Gârneață (1933-2013) - prozatoare, 85 ani;
19 - Ioan Grigore Olimp (1913-2013) - scriitor, pilot, 105 ani;
20 - Eugenia Harja - economistă, profesor universitar, 60 ani;
21 - Emilia Boghiu - profesoară, prozatoare, 60 ani;
25 - Sandu Narcis Romeo - prozator, 50 ani;
25 - Mihai Pruteanu - prozator, actor, redactor radio, 80 ani;
27 - Viorica S. Constantinescu - profesoară universitară, eseistă, publicistă, traducătoare,

75 ani;
30 - Oana Lazăr - poetă, 50 ani;
30 - Ioan Bârză (1913-1984) - medic radiolog, profesor universitar, 105 ani.

Iunie 2018

02 - Valentina Druțu - plasticiană, 50 ani;
02 - Ozana Kalmuski-Zarea - muziciană, pianistă, 55 ani;
03 - Sile Leibu (1923-1992) - rebusist, 95 ani;
07 - Gheorghe Balint - sportiv, profesor universitar, 50 ani;
09 - Aristide Al. Dodu - inginer, profesor universitar, 95 ani;
11 - Dumitru Tuluc - geolog, geograf, 75 ani;
13 - Laura Vampa (1873-1969) - scriitoare, ziaristă, 145 ani;
16 - Silvia Tiperciuc - plasticiană, 55 ani;
16 - Liviu Chiscop - profesor, istoric și critic literar, publicist, bibliograf, 75 ani;
16 - Jean Ciută - istoric, 90 ani;
22 - Petre Cătălin Rang (1943-2017) - biolog, profesor universitar, 75 ani;
24 - Ion Ionescu de la Brad (1818-1891) - agronom, economist, academician, 200 ani;
26 - Vasile Gh. Radu (1903-1982) - zoolog, academician, 115 ani;
28 - Paul Teodorescu (1888-1981) - general, academician, 130 ani.

Manuscris

Tropar

O, Doamne, mai poți?
Pentru sine oricine,
doar Tu pentru toți!

Ninge

Au trecut sărbătorile iernii...
despodobiți ca pomii de Crăciun,
lăsăm colindele să se întoarcă
în cer – printre norii de tuci –
și nu-i nimeni pe străzi,
iar în parc, troienite,
statuile par uriașe năluci.

Doar o bătrână insomniacă,
mai subțire decât aburul lacrimii,
încă de cum se lumină,
hrănește porumbeii orașului
cu fărâme din pâinea ei,
cea mult prea neagră
și tot mai puțină.

Unduind

Ca să ai măsura
timpului, prefă-l în nisip
și dă-l clepsidrei,
să-i curgă povara,
când, tic-tac,
unduind,
caravanele trec
peste dune-milenii,
în eterna Sahara.

Când pleci

Suflete,
plinul timpului,
când pleci,
lasă-i omului aripi,
să zboare,
doar tu știi că,
de pildă,
în lumea proverbelor,
sacul gol
nu stă în picioare.

Și astăzi

Copil fără astâmpăr
și astăzi ard,
cățarat pe pereții
casei bunicilor,
în fotografia
împrejmuite cu rame
înalte,
de unde fugi în lume
mai greu, decât
ai sări peste gard.

U-iu-iu!...

U-iu-iu!...
zvon de nunți,
cu miri
de toate zodiile,
grei de semințe
ca rodiile.

Dialog

„A fi
sau a nu fi –
aceasta-i întrebarea”,
cu un posibil
răspuns:
„A fost odată,
ca niciodată,
că de n-ar fi,
nu s-ar povesti.”

Electorală

Lume, lume!...
vine ciroul,
se pregătesc arenele,
urnele,
iar ofertele
celor politici,
cât cămilele,
stau gata să treacă
prin urechea acului
cu care
își cârlesc alegătorii
zilele.

Fântâna

Un fântânar
(torționar?)
bate pământul
cu nua de alun,
virgină (deci fără
nici o alună),
ca să spună
unde se ascunde
apa aceea, sută
la sută, neînceptută.

Golul

*Cu gândul
la Tudor Arghezi*

Folosul
cu olul
de lut
este golul
care
între pereții lui
a încăput.

Vârste

În pașapoarte
cu numele sfinților,
trecem –
de la un capăt până
la celălalt –
prin vârstele de mușcat
ale dinților:
de lapte,
de minte,
de lână.

Diplomație

Abil
ca o sabie,
care aduce
aminte,
cu tăiș diavolesc,
de măcel,
iar de pace,
cu mâner
în formă de cruce.

Constantin DONEA

Inedit

O lumânare pe malul Prutului

O poveste de dragoste dramatică din anii '50, imediat după încheierea războiului. În Bacău, instalarea comunismului a produs, ca în întreaga țară, tragedii familiale, despărțiri, pierderi... Doi adolescenți, cu suflete curate, se îndrăgostesc în timpul liceului, fără a intui vremurile ce vor veni și despărțirea ireparabilă dictată de sistemul bolșevic, când trup din trupul fărăi s-a rupt, cu consecințe de neimaginat: crime, torturi, prizonierat ucigaș... Cei care au scăpat cu viață au rămas marcați psihic și sufletește pentru totdeauna... Un jurnalist al acelor vremuri, nu prea convins de noua orânduire, un spirit justițiar, văzut adesea ca rebel, narează acest roman, fiind el însuși personaj principal. Dacă Mișu Certean, alias ziaristul Victor Enășoae, a fost direct implicat sau nu în această cutremurătoare poveste, va rămâne la latitudinea cititorului să disceamă. Cert este că romanul uluiește, captivează, dezvăluie lumea politică și socială din acei ani, fără rabat de la realitate, fără partizanat.

Este anul aniversar al Marii Uniri de la 1918 - acest roman reflectă, într-o poveste de iubire, și marea înfrângere din sufletul neamului, prin pierderea Basarabiei.

O lumânare pe malul Prutului, romanul lăsat moștenire de **Victor Enășoae**, din care publicăm acum un fragment, va rămâne cu siguranță un document istoric și lingvistic, ce poate deveni subiect de literatură comparată oricărui filolog ori istoric literar.

Cristina ȘTEFAN

Da, Mișu intrase în vizor. N-a mai replicat, deși îl mânca limba. Ironia-i sabie cu două tăișuri. Și-a dat seama repede că, deocamdată, i se limitează domeniul din care poate să scrie. Ar putea urma o sancțiune pe linie de partid, un blam sau un blam cu avertisment, apoi scoaterea din redacție. Ședința se termină cu trasarea sarcinilor. La industrie, numai la industrie deci, Mișule, își spuse singur în gând. Gata cu echilibristica. Măcar o vreme.

Alte deplasări, alte planuri, altă atenție!

Trebuie, își zise în drum spre casă, după o zi care numai bună nu i-a fost, trebuie să-mi întăresc poziția. Altfel, se scutură partidul de unul ca mine, ca de măsea stricată. Simt, simt că mi se pregătește rechizitoriul. Observația cu bancurile și citatele ciupite din articolele mele sunt numai începutul. Primul corn a sunat. Vânătoarea a început. Nu-s eu ușă de biserică, dar știu, știu cine mă lucrează.

A tot dat-o Mișu pe glumă la apropourile anterioare, dar, se vede treaba, gluma nu mai merge. Orice glumă este o insultă adusă

prostului. Prin definiție. Prostul crede că toate glumele îi sunt adresate lui. Și se uită cruciș. Stă la pândă. Deșteptii râd. Proștii, la pândă! Și înregistrează. Și țin minte. Proștii sunt agresivi. Dar, culmea! Nu atacă fără șanse. Ei lovesc în cel ce se clatină. Așteaptă prada ca hiena hoitul...

Timpul trece. Mișu urmărește și scrie îndeosebi despre dezvoltarea noului oraș Onești. Termocentrala, Combinatul chimic, Rafinăria, Combinatul de cauciuc, șantiere pe câteva sute de hectare. Apoi blocurile pentru locuințe, străzile, termoficarea. Nu-i vine greu! E familiarizat. Doar el și nu altul a scris „Primul țăruș în câmp deschis” - reportaj de la demararea construcțiilor, în urmă cu câțiva ani. Obsevă că, deși n-a lipsit mult din această zonă, ce se întâmplă este pur și simplu spectaculos, tonic. Și-i plăcut să scrii despre așa ceva. Scrie, deci, cu toată convingerea, că ceea ce se face și cum se face e bine. De industrie e nevoie ca de aer. Cu două fabrici de hârtie, trei, patru fabrici de textile și tricotaje, una de încălțăminte și două de zahăr, toate făcute înainte

de război, iar unele chiar din secolul trecut, nu te poți lăuda. Nici nu se cheamă că ai industrie la o populație de două, trei milioane de suflete, câte ai în regiune. Generațiile trecute, înainte de primul și al doilea război mondial, nu și-au bătut prea tare capul cu dezvoltarea industriei. Au știut să trăiască. Bodegi, cârciumi, berării, grădini de vară, restaurante, chefuri cu lăutari. Asta vedeai la tot pasul. Beție, lux, jocuri de noroc la casinouri. Trei femei pe doi genunchi. Micul Paris. Asta știau bogații. Ceilalți? Să nu vorbim. Țară eminentamente agrară. Așa se voia a fi România. De ce, cu ce și pentru ce - vorba lui Constantin Tănase. Cu ce? Cu zece tractoare la un județ? De râsul lumii! Industrie ne trebuie. Altfel, robi la alții rămânem. În veci.

O palmă de țară, cum e Elveția, are mai multă industrie ca România. Mai mare rușine să întindem mâna la alții pentru fiecare rahat. O cotigă, un gridei și-un fier de plug - se cheamă plug american. Când românul făcea agricultură, Statele Unite nici nu existau. Să facem

O lumânare pe malul Prutului

industrie. Să facem! A face este verbul viitorului. Să dăm vina pe trecut? Semn de slăbiciune. Moștenire, război, secetă. Tre-cute-s toate. Muncă pe suflecate - asta-i soluția. Și nu de-acuma. De la ieșirea din peșteri.

Și, iată, Mișu nu mai intră în contradicție cu propriile sale convingeri. Cel puțin deocamdată. Lipindu-se de Onești, nu neglijează Moineștiul și Comăneștiul, care, pentru Regiunea Bacău sunt sinonime cu țițeiul și cărbunele. Acolo, unde-l interesează, printre altele, ce mai fac Jenică și Ion, pentru care nutrește o simpatie aparte, deși nu-i sunt prieteni. Sufletul parcă-l duce într-acolo. Nici interesul deosebit, nici curiozitatea. Sufletul. Când i-a spus redactorului șef, cât în glumă, cât în serios, că el, când se scoală dimineața, își îndreaptă privirea mai întâi către vest, s-a trezit cu un perdaf absolut nemeritat. Să nu te mai aud că spui asta, Mișule! Se va duce buhul că în redacția asta, pe care o conduc eu, e... e ceva care... nici nu știu cum să spun... unde educația partidului se potrivește ca nuca-n perete. Ce te tot trezești vorbind?! Cu ochii spre vest, cu ochii spre vest? Păi eu... a vrut să-i zică Mișu la ce se referea, dar șeful i-a tăiat vorba. Lasă, domnule, Occidentul! Noi, aici în România avem treabă. Mișu tot căuta să-l întrerupă din bleftureală, dar el făcea spume la gură. Să-l facă dușmanul poporului mai trebuie și era tot tacâmul. Dar a obosit înainte de a ajunge și la asta. S-a oprit. I-a venit rândul și lui Mișu la vorbă. Și-i pune repede o întrebare: sunt eu la industrie, tovarășe

redactor șef? Ești! - zice. Și ce-i cu asta? Mă deplasez eu aproape exclusiv la Onești, Moinești, Comănești? continuă Mișu. Da. Unde-s toate astea? - mai întreabă Mișu. Și tot el răspunde ca să nu prelungească prea mult mirarea șefului: în partea de Vest a regiunii noastre. De asta, zic, mă uit în fiecare dimineață din reflex, într-acolo. Dar dumneavoastră ce-ați crezut? Popescu s-a văzut tras pe sfoară. Dar, într-un fel, s-a bucurat că nu era nicio problemă cu Occidentul. Asta-i mai trebuia. A dat din mână a lehamite și-atâta a mai putut să zică: măi, Mișule! Să nu mai am doi, trei ca tine! Că mor cu zile. Lasă-te de prostii. Vi se pare, vi se pare. Astea-s prostii. Alții fac prostii cât ei de mari și primesc decorații - replică Mișu. Că-i dracu-n el. Nu-i place să rămână dator. Să vă dau exemple? - mai întreabă el. Nu, n-am nevoie - zice Popescu. Și pleacă într-o direcție oarecare, numai să plece.

Acuma Mișu-i din nou la Moinești. E o primăvară timpurie, cu vânt și moină. Frigul înșurubat de vânt îți intră pe sub haine mai rău ca iarna, pe ger uscat. Și-i noroi, de n-ai pe unde ocoli. Putea să vină primăvara ceva mai târziu. Era mai bine. Se topea repede zăpada, curgeau șiroaiele de apă furios și abundent, ca să vezi că-i primăvară. Apoi, dădea repede colțul ierbii. Așa, ziua cald și amânată noaptea frig, primăvara-i îngăimată. Nici nu vine cum trebuie, nici mult nu mai are. Umblăm fleoșc-fleoșc, cu apa-n ghețe. Mie-mi place - zice Mișu pentru sine - treaba hotărâtă, făcută bărbătește, repede și

sănătos. Primăvara asta seamănă cu gripa. Când zici că te-a lăsat, iar te întoarce. Pe o fleșcăraie ca asta, unde îl găsesc eu pe Jenică? Unde i-o fi sonda? Intru la Birourile Trustului de foraj. Încep de-aici. Aflu eu unde-i. Problema-i alta: le spun sau nu le spun ideea? Dar, mai bine lasă. Depinde cu cine stau de vorbă.

- Bună ziua - salută Mișu.

- Bună ziua - răspunde inginerul șef, care știa deja cu cine are de-a face. Luați loc. Presa-i bine venită.

- Vă mulțumesc și mă bucur că v-am găsit, domnule inginer șef. Inginerul Robert Haier era un mare specialist în foraj și un om de modă veche. Cum era să i te adresezi cu "tovarășe"? Nu vreau să vă rețin mult. Mă interesează unde și cum lucrează un maestru sondor.

- Cum îl cheamă?

- Jenică Botez. După părerea mea, ar merita să scriu despre el.

- A! Un om de bază. Merită. Jenică Botez e la sonda 1109. Aici, la marginea Moineștiului. Pe stânga, cum vii dinspre Bacău. Turla se vede din șosea. Și de aici se vede.

- Dumneavoastră îi cunoașteți pe toți maiștrii sondori? Spuneți-mi ceva despre el.

- Dacă-i cunoscut? Îi știu pe toți. Și ce-au mâncat aseară. Și nu numai pe maiștri. Pe toți șefii de echipă, de formații de lucru. Și pe majoritatea sondorilor. Care-s cu sutele. De la Ion Chirnoagă, care sapă colo pe șes, la Lucăcești și care-i cel mai bătrân maestru sondor, până la Ilie Ilie, care-i cel

O lumânare pe malul Prutului

mai tânăr și mai proaspăt maistru, abia ieșit din școală, pe toți îi știu. Și cum lucrează și ce-i de capul lor, în particular.

- Botez e șef de brigadă?

- Da, șeful brigăzii sondei 1109.

- Ziceați de Ilie. M-ar interesa și Ilie, fiind cel mai tânăr șef de brigadă. Dar nici Botez, din ce mi s-a spus nu-i prea bătrân.

- Nu, nu. Dar e între cei copti. Ceva peste treizeci. Dar vechi. Lucrează de copil, așa zice, în petrol. Nu-i el prea școlit. Dar e deștept foc. Ajungea un foarte bun inginer, dacă avea cine-l ține.

- A mai fost și războiul - zice Mișu - chiar când avea vârsta.

- Da, războiul și greutățile de după au schimbat multe destine.

- Domnule inginer, aveți vreo explicație la diferența sistematică de productivitate a muncii între schimburile de zi și de noapte de la aceeași sondă?

- Nu. Știu că așa se întâmplă. Dar, tehnic, ca specialist, n-am nicio explicație. Dar ca șef, ca inginer șef, da.

- Care-ar fi?

- Inerția, domnule. inerția. Unii zic: tradiția. Eu zic: proasta obișnuință. Credința încetățenită că numai așa se poate. E o rezistență tăcută.

- La ce vă referiți când spuneți că numai așa se poate. Adică, ce?

- La faptul că numai schimbul întâi lucrează ca lumea. Vine dimineața, face treabă pe zi, are spor, are asistență, are ajutor, găsește pe cine caută, dacă are

nevoie... Schimbul doi, mai ales în perioadele cu nopțile lungi, intră pe jumătate în noapte. Iar schimbul de noapte face puținul pe care-l poate face noaptea. N-are ceva, n-are cui cere. Dacă are probleme și nu-s urgente, le lasă pe a doua zi. Noaptea, în afară de cazurile extreme, totul se consideră „bun de amânat” până se face ziuă.

- Deci, nemotivat tehnic, noaptea se lucrează slab.

- Foarte slab! Dar nu le pot scoate din cap ideea asta. Așa au apucat, așa o țin înainte. Până și normele țin cont de treaba asta. Deci, concepția e de sus până jos. De asta nici n-o poți numi indisciplină. Ce le spun să facă, fac. Respectă foarte bine tehnologia. Când le cer să facă mai mult, atunci găsesc o mie de motive. Reale, în felul lor. Dar multe pot fi eliminate. Sunt mai mult de ordin organizatoric. Dacă ar lucra cu convingerea că se poate, ar fi altceva. Așa...

- Deci, nu-i chestiune de nepricepere.

- Nu. Că nu există nepricepere de zi și nepricepere de noapte. Toți și-au însușit extrem de repede noile metode introduse în ultimii, să zicem, cinci ani. Din luna mai 1952, s-a introdus forajul cu turboburul. Un fel de turbină care învârte acolo, pe talpa sondei, o sapă cu role. Metodă mult diferită de cea veche. Și-au prins-o imediat. Ba, au avut curaj să facă și foraj cu apă, care este, în anumite condiții, foarte rapid, dar și foarte riscant. Au avut curaj să sape cu sonde gemene. Iarși cu riscuri. Și s-au descurcat excepțional.

Românu-i deștept, domnule. N-am rămas la coada de pește.

- Îl bate românul pe neamț, în privința asta. Așa s-ar zice, că noi îi luam mereu pe nemți ca reper când e vorba de tehnică.

- Ai grijă, domnule reporter, eu sunt neamț - zice zâmbind inginerul Haier.

- Scuzați. Am făcut și eu o comparație care...

- Nu m-am supărat. Am glumit. Aveți dreptate. Dacă ar fi fost să introduc turboburul la o brigadă de sondori nemți, mi-ar fi trebuit un an încheiat, nu o primăvară. Neamțul trebuie școlit, dădăcit, învățat din aproape în aproape, până devine stăpân pe metodă, apoi trebuie asistență tehnică permanentă. Greu. Încet. Pe urmă, neamțul face zece ani exact cum l-ai învățat. Nu mai ai treabă cu el. Dar nici altceva nu-i mai dă prin minte. Are disciplina în sânge.

- E chiar prea disciplinat - zice Mișu. Robot.

- Așa-i. Până și disciplina are partea ei negativă. Cu românii altfel. Ieri i-ai spus într-un fel. Face imediat. Azi îi spui altfel, schimbă repede macazul și face. Acceptă repede noutatea. Iar dacă-l ții prea mult cu aceeași metodă sau procedură, el caută singur alte soluții. Și găsește. Te minunezi ce-i poate trece prin cap. Uneori și eu le accept „abaterile” și-i las în plata lor, dacă văd că treaba merge și pericolul scade...

- V-ați românizat în privința asta. Neamțul clasic n-ar admite niciun fel de „abateri”.

Victor ENĂȘOAE

Octavian VOICU

Vara

părul mătușei Andronăchioaia
are pere cu droaia
și de căldură
îți cad și în gură
mălăiețe
și dincoace
și dincolo de ostrețe!
dar oile nu stau
să-ți umpli sânu'
se duc la Toma-n fasole
și vine căpcănu'
așa că o iei prin urzici
și păiămidă
și prin știriță
și nu zici
nimic din guriță!
Doamne, de-ar mai trece căldura
că s-a uscat bătătura
și pe Tăplăoaia
n-a mai dat de pe la Ispas ploaia
mama zice să nu adorm pe vreo
dâlmă
vreo curmătură
că intră șarpele în gură
că așa a intrat la unu'
de-a trebuit să-i puie ceaunu'
cu lapte fiert dedesupt
pană i-a ieșit dihania din buft!

S-a spart soarele...

s-a spart soarele-n oglindă
păpădia-i aburindă
a dat craiul dintr-o ghindă
s-a ascuns prințesa-n tindă
trei copii vin cu colindă

cariu-i și la noi în grindă
peste lac pitpalac
broscuțele tac
greierele-n frac
bunicuța bagă-n ac
astăzi mâncăm cozonac
și fasole de arac
Ionică
și-a lăsat chică
și Panică
trece o furnică
de câine nu mi-e frică
strigă Aurică
Maricica lui moș Mică
e peltică
acum lăsați-o să zică

Inedite

Zace ființa ta

Zace ființa ta de zicere
și în fiecare zi cere
și în fiecare clipă
genune și aripă
pune-i înainte pripoare
țarmuri odoare
sihăstrie de metanie
șiraguri de stele primite danie
de la un visător
încă dator
zace ființa ta zănatică
zace ființa ta zănatică și nu știi
de la ce nălucă i-atât de zăbăucă

Una ție una mie

stă pe baltă împăratul
îngânat de-o coțofană
Calul Popi-n sânziene
bate aripa diafană
soarele o clipă dă
să măsoare zodia
un bondar monodia
ține pe sub papură
șipotul din ce răcoare curge
firul fermecat sufletul într-aripat
de nimic nu se mai doare
împăratu-n bătătură

a pus-o de saramură
împăratul din Francie
vine azi în ospeție
dintr-un ochi de baltă sare
ei chiar peștele cel mare
împărate cu tichie
pune-te pe veselie
una ție una mie

Scrisoarea mamei

era ca după potop
se urcase casa-n plop
oile erau pe-un dâmb
de la vale de Hociung
la Alecu prin salcâmi
strângeau gardul alți stăpâni
în grădina popii gârla
cum ar da scroafa cu sfârla
se-adâncea ducând la vale
câte le-ntâlnea în cale
rădăcini și coji strujani
rămase de peste ani
pe la primărie
a luat hârtie
pe la Butnaru
o luă coșaru
pe la Musulică
n-o rămas nimica
în sus pe la Balaban
a venit și-acum un an
pe la Pintilie
și M.A.T.-ui și tot prin magazie
când se umflă pârăul
atunci oamenii zic Răcățăul
mai peste ani nu-l știe de nume
nici o lume

Sus între cireși

Sus între cireși și pruni și nuci
pe cărarea aceasta cum o apuci
este Casa Domnului
și veșnicia omului
copile acolo e casa celor ce au fost
și ne-au ținut de adăpost
în neliniști și în război
ei totdeauna sunt cu noi
duceți o floare acolo sus
și nu gândiți că nu-s

Cântec de prieten

Lui Ion Moraru - Cașin

Nu-i plin de *hambiție*, cum s-ar spune prin părțile de sub cer ale Moldovei noastre (pentru că-s multe!), nu mușcă prin țenacuri, nu țipă în părelnice lupanare, după ce se isprăvește vinul cel vechi, nu sparge oglinzi cu ochiul disperării căutând nepăcate, șade, cel mai adesea, pe-un cufăr cu foi de hârtie și sprintene pixuri chiar și-atunci când se crede că merge la curtat Seramine năuce și madame închiphuite, absolut literare, inofensive, dar pline de farmec atent cu norocirile lor. Și de asta-l iubesc și-l stimez și, prin ocheanul întors al celor peste treizeci de ani cu care ne-am îmbătat bucuriile de-a fi prieteni și de-a plânge frățeste limpeziturile sau curmezișurile versurilor scăpate la vedere sau prin „subteranele dostoevskiene” ale societărilor călinescieni din urbea Oneștilor căzuți în patima literaturii sau a literaturii române, după caz! Și, potrivit visului care suntem – din lut și eter –, se făcea că eram pe la începutul lui nouăzeci, când, plini de iluzii tâmpite, și, mai ales, de speranțe, trebăluiam, fiecare în felul său, pe lângă neobositul CTH, plănuind și proiectând mori de vânt donquijotești ca niște vrednici servanți obligați să puște văzduhurile iluziei de a ne înveșnici întru cele ale scrisului românesc... de pe Troțuș... Presar toate aceste gânduri de bătrână (de-acum) bucurie în inimă de Prier și început de Săptămână Luminată, după câteva geruri spăimoase, deloc pe placul inimii mele bătucite de nălucirile unor himere care m-au cadorsit și cu

bune și cu rele, potrivit robacelor ursitoare. Căutând mai zilele trecute prin prearăbdătoarea mea arhivă nedeslușită bine la chip, am regăsit *Jurnalul literar* nr. 34, din martie 1990, „Revistă lunară a Societății Culturale G. Călinescu din Onești”. Și, răsfoind conținutul, am recitat, cu sfiala reverderii, poezioara de debut a lui Ion Moraru, intitulată „**De deasupra**”. Deoarece micuța bijuterie literară se voia o însăilare vapoasă pe aripi de înger sub forma unui zbor peltic prin văzduhul urzit iluzoriu după chipul și asemănarea autorului încrezător în steaua sa de noroc, îmi permit să reiau textul și să vi-l propun domniilor voastre, ca pe o arătare cu chip de lirism singular:

*Privirea ară departe
Suntem pe lume rădăcină,
tulpină și floare.
Rănile de alte răni sunt roase,
Tristetea în mii de oglinzi...
Strugurii își sparg dulceața
De părul tău lung, pe umerii mei,
Smoală clocotind.
Pasăre de pradă – speranța,
Melancolia-n fărîmă,
O umbră cu mine-n depărtare.*

Și numai cu-atât, Ion Moraru de la Cașin putea lăsa o „dără” pe amprenta florilor de vioară, cel puțin în spațiul „localismului creator”, după cum bine spune confratele Ștefan Epure, numai că aparenta puținătate poeticească a autorului și-a sumeșit cu aplomb baioneta asaltului întregitor asupra perenității Logos-ului de sorginte divină cu care condeierul din stirpea cronicarilor se va afirma, mai târziu, dezinvolt și

original pe tărâmul jurnalisticii. Astfel, reluată în volumul din 2017 și prelucrată cu rafinamentul meșteșugarului atent la detalii, „poezeaua” de noi invocată capătă valențe suplimentare, urcă necesarele trepte de maturizare artistică, devine de nerecunoscut! Este elaborată, dichisită, sulemenită ca o fată mare, „școlită”, am putea spune, în cel mai bun sens al cuvântului. Gândul mă duce, inevitabil, la truda manolică a făptuitorului de artă, veșnic nemulțumit de propria însingurare în căutările sinelui. Ion cășuneanul nu se vrea scriitor cu orice chip, nu luptă pentru acest statut, el este, chiar împotriva voinței sale. Ian ascultați colea:

*Ară privirea în depărtare
Clipa ce-atât de mult o doresc,
suntem pe lume rădăcină,
tulpină și floare,
cu gânduri senine mă-mbogățesc.
Pasăre de pradă e speranța,
Ecolul se stinge la margine de râu;
Culorile dorm strălucind pe pocale...
Un om? Minunăție! În el e fiecare.
Adună lumina roade în vise
se împletește durere în durere;
noaptea își lasă torțele – aprinse
în zarea înaltă, cu clipa ce pier.*

Cântec de prieten

Vedeți că se poate și, uneori, este necesar? Așadar, avem dovada că, printr-un paradoxal joc al hazardului, asemenea multor scriitori români, Ion Moraru se impune în mentalul publicului literar încă de la primul volum, „*colecționarul de iluzii*” realizând organic saltul considerat unanim calitativ de la oralitatea primordială, autentică, generatoare de echilibru eufonic tradițional, la modernitatea tiparului prozodic adaptat nolens, volens profilului modern al literaturii contemporane, fără ostentația și convulsia stilistică a însemnului de originalitate. Să-l ascultăm pe poet: „Vor înflori iar florile-n câmpie, / în cântece se naște primăvara; / inel de cetină-mi mângâie / chipul ce-ți fură înserarea.” Și mai departe: „Mângâi cuvintele târzii în seară, / Pășind resemnat – ca dintr-o amintire, / Freamăt de viață, cu lacrimi amare, / Cu gânduri și griji...” Ion Moraru apare astfel, încă de la debutul editorial, ca poet format, *născut, nu făcut*, câștigând „din prima” admirația cititorului, deloc văzută ca un act de clemență generoasă, specifică primilor pași șovăielnici, în așteptarea unor (re)confirmări ulterioare. Poet trecut prin terfeloagele cărturărești ale limbii române, Ion Moraru își poartă vocația tragicului cu nonșalanța personajului mioritic părtaș la destuparea dinții a izvoarelor de poezie populară neștiut și astrucat în petrecerea Timpului, dar și adânc ancorat în profunzimile poeziei moderne, culeasă chiar de el în asprele peregrinări pe la toate întâmplările cultural-literare ale devenirii. Pentru c-așa a fost ursit: să fie

copil deocheat, să se tragă din poienarii veniți în bejanie, cu turmele, la Șoșmezo, fugăriți din Ardeal la ordin imperial, să se gândească de mic la timida celebritate ce va urma, să poarte călimări binecuvântate la brăcinar, mai spre maturitate și să-și tocmească tristețea funciară mai înspre toamna cuvintelor, când mustul dă să se coacă în mințile înfierbântate ale cărcotașilor iubitori de slove tipărite. Zic zău: „Foșnește bradul, ce păcat / că-mbătrânim din tinerețe! / Răzbat ca un ecou scâldat / pe urme și poteci răzlețe. // În cale rădăcini îmi ies / și frunze galbene, deodată; / ascultă, călătorule, ce rar / mai cântă paserea cu glas de fată...” Au trecut anii pionieratului de la Societatea „G. Călinescu” și aproape că nu-i pot ierta cutezanța de-a fi poet bătut cu leuca și-atunci când îmbracă surtucul princiar și rupt de foame al jurnalistului omniprezent, încorsetat între obiectivitatea faptului divers de presă și sclavia impulsului liric cu care altoiește proza relatărilor cotidiene. Aserțiunea noastră poate fi probată cu exemple din colecția de articole presărate și prefirate de autor prin gazetele timpului. Dar asta aproape că nu mai contează! Cine mai are astăzi timp de poezie, încălărat fiind nefiresc în șaua „istui veac înjunghiat”? Ultima apariție tipografică mai consistent este volumul intitulat „Urmărirea din umbră”, care jertfește tot poeziei mici însăilări în proză, aparente schițe, notații, impresii etc. Și aici autorul se simte în imperiul netrucat al prozei ca peștele în apă, gesticulează dezinvolt,

crează liber și percutant, atent la muzica interioară a improvizațiilor surprinzătoare, care duc, firește, la ideea de poezie. Și mi-am notat câteva: „...totul era o risipire de vânt, pierdută pe o mare albastră, nesfârșită, pe oglinda căreia abia vedeai zbătându-se valuri mici...” „vorbele ei loveau asemenea valurilor...” „dar marea urla cu valuri negre...” „...Noaptea, ca o frunză de mucava” (titlu), „Copilăria... a trecut ca o zbatere de aripi...” „...zile și nopți de tăcere adâncă și grea.” „...pământul părea toropit de uscăciune, asemenea multor suflete poticnite în durere și neuitare...” „Lacrima singură-tății” (titlu), „Trec necazuri, lăsând dâra unei urme adânci de durere, trec bucurii ca un surâs luminând fața...” „...o biserică împurpurată de vremuri...” „Florile străluceau în amiază, în purpura tăcerii...” „Câte lucruri îți pot spune un nume de fată! Câte taine, câte sălașuri pot ascunde tăișul unui cuvânt, umbra unei priviri!...” Boieri dumneavoastră, enumerarea altor și altor iruperi de suflet cu irizări de poezie în proza prietenului nostru poate continua mult și cu folos. Pentru noi și pentru el, vrăjitorul de sonuri, venit în întâmpinarea noastră cu o propunere surpriză, pornit să ne convingă că nu mai este novice într-ale scrisului, c-a văzut și-a învățat multe prin bibliotecile vieții, străbătute în cruciș și-n curmeziș. Și mai avea Ion cel din neamul străvechi al lui Ion de plătit o datorie, urmaș fiind al gospodarilor de pe Trotuș, care s-au pomenit peste noapte tributari

Cântec de prieten

mersului triumfător al Armatei Roșii pe tărâm românesc. Cu umor negru, plin de tragism, cronicarul ad-hoc întoarce foaia și introduce în țesătura partiturii proiecții ale unui martiraj nemeritat survenit în așazisa evoluție a obștei răzășești de prin părțile Borzeștiului, compunând o pată de geografie locală a nonsensului istoric și a sacrificiului împins până la absurd. Ascultați: „Oamenii umblau cu mare teamă prin sat, iar seara ulițele aproape că erau pustii... Milițienii, cu sarcini de la organele de partid, erau la marginea lanurilor de porumb, pe uliți, unde nici nu te așteptai. Orice trecător care străbătea drumurile de prin apropierea câmpului era controlat, iar pentru căruțe și căruțași totul devenise un calvar... Mulți oameni căzuseră în capcanele milițienilor, fie și numai cu bănuiala. Misiunea lor câinească atingea sufletele acelor oameni neînsemnați...” Sau: „Forța politică conducătoare se întrunea acum pentru a-și strânge și mai mult rândurile, ca să aibă o mai mare combativitate. Să crească în ochii *tutulol* membrilor rolul partidului, să împartă sarcini fiecărui tovarăș... - după cum se *esprima* de la cea mai înaltă tribună chiar conducătorul iubit...”. Așezat discret și tăcut în lumina fără de cusur a patriotismului bine temperat, Ion Moraru își limpezește scriitura atent proiectată pe generosul ecran al literaturii de astăzi, fără gesturi patetice, fără interjecții demagogice și exclamații triumfaliste. Rămâne robit stării de veșnic ucenic la școala poeziei sincere și curate cu care l-au hărăzit ursitoarele, me-

nindu-l să cânte în triluri aparte și să-și încânte cititorii, mereu atent la semnele vremii, muiate-n magia Cuvântului înțelept. De te-nțâlnești cu el pe stradă, să nu-l ocolești... Să vrei și nu poți! E... prea mare! Îți pierzi timpul degeaba! Va veni spre tine țanțoș ca un cocoș învățându-se pe bicicletă și te va îmbrățișa cu aerul serios al șoferului care conduce autobuzul. De se-așază lângă tine, în sala de festivități sau la masa de scris, fii sigur că va ocupa cel puțin două scaune – unul și jumătate pentru el, celelalte trei pentru a-și adăposti tarhatul nelipsit momentului și pentru a-și etala impresionanta faptură jurnalistică. Parcă-i făcut numai din carioci și din carnețele fără cotor. Se face c-ascultă cu atenție și-și notează numai ce-i convine, adică, mai mult decât trebuie. Îți zâmbește cu subînțeles la fazele tari, se cotrobăie prin buzunare după un ciot de stilou, caută, probabil, printr-un fund de borsetă niște bănuți pe care nu i-a avut niciodată și se uită la tine destul de alarmat... Altfel spus, mai tot timpul moșmodește ceva! Și de aceea, ritos, i-am spus „MOȘMODELU”! Și eu îl iubesc cu dragoste frățescă și-i urez spor întru cele numai de noi știute! Pentru că gândul îi este, cel mai adesea, la Poezie... Altfel spus, tot timpul el caută o pisică neagră-ntr-o cameră întunecoasă, tocmai când aceasta a ieșit de-acolo... Spune în scris cât consideră necesar și restul-l păstrează... pentru prieteni! Are un dar de la Dumnezeu de a-ți povesti pe la miezul nopții tot felul de picanterii, de te leșină! Curată și adevărată literatură cultă trecută

cu osârdie prin mujdeiul gros și succulent al voroavei neaoș țărănești! De-ar pune pe hârtie tot ce-mi toarnă mie în pâlnia receptorului, la sfat de taină, noaptea, Ion Moraru – Cașin și-ar face-n cer, de pe-acum, biserică de peruzea, pentru că zice, înțelept, poetul: „Pe cerul meu nu-i nicio stea / Iar în grădină, nicio floare / În casă liniștea e grea / Abia mai arde-o lumânare...!” Și pentru că „astăzi plânge poetul / când Dumnezeu îi pune mâna pe creștet”, îndrăznim și noi a zice: „În grădina lu' Ion / Toate paserile dorm / Numai una n-are somn / 'Cearcă să se facă OM!”

Ave, MAÎTRE!

Dan SANDU

Acest **Cântec de prieten** inserat în paginile de față, încredințat spre publicare de poetul Dan Sandu, a fost generat de apariția și lansarea, la Biblioteca Municipală „Radu Rosetti” din Onești, a volumului **Urmărirea din umbră** (Editura Sfera, Bârlad, 2017). Alături de autor, cartea a mai fost prezentată publicului de Constantin Comănești, Alexandru Dumitru, Ștefan Epure, Cornel Galben și Adina Mitroiu.

Veșmântul de puritate al călătorului

„Cuvintele – ne avertizează **Roxana Medvețki** – sunt prea umile pentru a cuprinde trăirile incomensurabile ale sufletului. Cine nu cunoaște zbuciumul și truda întemnițate într-un trup fără însemnătate, să-și vadă de drum. Dar cât e de sărac...” Ele sunt așezate grafic la țărmlu unei mări neagitate și se izbesc de stâncile ce întregesc o imagine din care ne privește enigmatic însăși cea care le-a dat viață.

Privindu-i chipul, aparent zâmbitor, nu intuiești de la început acele „Explozii de simțuri și gânduri ghidușe” pe care le ascunde, însă pe măsură ce răsfoiești filele adunate în sumarul volumului **Călător spre apus** (Editura Rovimed Publishers, Bacău, 2013) îți dai seama că el este înconjurat de un „Veșmânt de puritate” și de o „Simțire în sublim”, pe care le întâlnești foarte rar la debutanții de azi.

Ca mulți dintre aceștia și Roxana Medvețki se înscrie în suita celor ce debutează mai întâi în volum și abia apoi descoperă publicațiile literare, dar asta nu o împiedică să înainteze „Prin pâcla de vremi ce-au trecut în zadar” și să nu caute ceea ce „Ascunde-n străfunduri un licăr de viață”.

Cu o sinceritate dezarmantă, ea își pune sufletul pe tavă și, uitându-se cu „stupoare în oglinda spartă”, șterge „sticla opacă de triste-amintiri”, lasând să se „vadă în hăul din mine, / noianul de pierderi și neîmpliniri, / Speranța-ntr-un bine... ce nu mai vine”.

Fără a dezarma câtuși de puțin, învață „ca la școală, că anii-s cu plus” și chiar dacă cu

„plus e și ridul ce grotesc s-arată”, poeta pășește „tot mai sus”, ignorând adevărul potrivit căruia „Cu minus, demult, e copilăria. / Semnul minus și tinereții e pus.” și făcând niște „socoteli simple”, potrivit căror „minus ori minus, rezultatu-i... tot plus”.

Punând „Balsam pe răni deschise, / Sărut peste dureri” ori mai ștergând „tristeți de ieri”, ea redescoperă că e capabilă de „Trăiri neașteptate” și că „Miracolul iubirii / Aproape spre divin” așează o „rază de lumină” pe-n-tregul său destin, transformând totul într-un poem „de fericire”, în vreme ce „dorul reaprins” devine „Candoare, dăruire, / Mister de necuprins”.

Fuga prin anotimpuri are o conotație nouă, „Încremenind visarea în ultimul cuvânt” și dacă, iubind, știa să „gust(e) otravă / Din cupele ispitei de cristal”, uitării i-ar scrie acum „un imn de slavă”, fiind gata să cânte în „ritmul ploii” iscate de furtună și să-și facă din fulgere „cunună”.

Deși mai simte uneori că i-e „sângele amar ca și pelinul” ori „sufletul un negru fum”, deși mai cade în genunchi și își „aud(e) suspinul”, se „ridic(ă) încet” de fiecare dată și-și vede de drum, convinsă că a păstrat în ea „tot ce-i sfânt” și că e capabilă să nu urască și să ierte: *De sufletul ți-a fost batjocorit, / Când ai luptat simțiri să nu se piardă, / Când n-a contat tot ce ai oferit, / Să nu urăști! Ci, iartă. // Și bucuria de ți-a fost umbrită / De vorbe grele ce-au sunat a ceartă, / Iar inima de pumn ți-a fost zdrobită, / Să nu urăști! Ci, iartă. // Dacă idei ți-au fost nesocotite / Și-orice speran-*

ța ta a fost deșartă, / Iar visurile-au fost strivite prin cuvinte, / Să nu urăști! Ci, iartă. // De n-ai primit decât dezamăgire / Și ai rămas ca o fântână seacă / De-atâtea lacrimi de neîmplinire, / Să ierți! Dar nu privi-napoi și... pleacă.

Bulversată de o iubire neîmpărtășită va pleca și ea, risipind în urmă-i amintirea, dar s-avea pe sine „doar pe jumătate” și dorul ce-l strângea în palmă: *Când am plecat, să știi că între haine, / N-am luat nici dor, nici taine, nici dureri. / Ți le-am lăsat în colțurile casei, / Ca amintiri a zilelor de ieri. // Când am plecat, eu am lăsat cu tine / Din tot ce am trăit, numai atât, / Cât ar putea-nainte de culcare / Și-n orice zi să-ți țină de urât. // Când am plecat, știam că-n orice seară / Voi fi acolo cu gândurile toate, / Dar pragul am pășit și-ntr-o bagajă? / M-aveam pe mine doar pe jumătate.*

Strângând „din dor, din ură, din toate câte-un pic”, Roxana Medvețki ne-a dăruit din ale sale „răspunsuri mute”, înțelegând mai bine decât alții că „Târzie e vremea pentru regrete, / Târziu este timpul pentru un alt drum”, dar și că are oricând calea deschisă: *Ce spun? De ce atâta-nversunare? / Hristos ne-a învățat doar să iubim. / De-am biruit sau am pierdut, se pare, / C-a fost ce merităm. Și-atât primim.*

Primind iubire, ne-a dăruit-o, la rându-i, și dacă aceasta a devenit sau nu poezie rămâne să vă convingeți, cum tot așa, pașii săi, încă șovăielnici, o vor purta sau nu spre calea spinoasă a literaturii, acum abia întrezărită.

Cornel G. SIMION

Magia copilăriei

Cele douăzeci și unu de povestiri publicate de Valeriu Anghel în volumul „Farmecul amintirilor” (Editura Corgal Press Bacău, Bacău, 2017, ediția a II-a, revizuită) ar putea fi considerate mici părțile ale unui puzzle, care odată rezolvat ne-ar putea descoperi imaginea unui micro-roman. Tema fiind copilăria autorului. Inevitabil, cartea ar putea fi comparată cu scrieri memorialistice similare: „Amintiri din copilărie” (Ion Creangă), „Din copilărie” (Mark Twain), sau din literatura contemporană, „Inocenții” (Ioana Pârvulescu), dar mai ales „Băiuțeii” (Matei și Filip Florian). Subliniind din capul locului că Valeriu Anghel are stilul său personal, cartea sa de memorialistică se apropie cel mai mult de amintirile scriitorului de geniu Ion Creangă. La fel ca la scriitorul humuleștean, opera este alcătuită din povestiri de sine stătătoare, narațiunea se face la persoana întâi, se oferă detalii din peisajul fizic dar și social al copilăriei, se sondează psihologic interacțiunea dintre personaje, în centrul acestora fiind eul narator (Valerică), cursul evenimentelor este uneori scindat de notații introspective, atmosfera este patriarhală, dominată de un tată iubitor, dar autoritar, mama se îngrijește de casă și educația copiilor, dar spre deosebire de soț, este blândă, dovedindu-se mai înțelegătoare cu năzbâtiile făcute constant de cei doi fii.

În prima povestire, edificator subintitulată „prolog”, autorul își prezintă schematic genealogia și evocă locurile copilăriei sale, descriind nuanțat, cu accente impresioniste, satul de baștină, Tărăța, „...dar oamenii îi mai spuneau și Gura Solonțului, după pârâul Solonț, ce-și vărsa apa lină în albia Tazlăului. Pârâul despărțea practic satul în două, locuitorii aflându-se pe cele două dealuri,

iar când apele se umflau de la ploii și izbeau cu putere cele două maluri, trecerea oamenilor dintr-o parte în alta a satului se făcea peste câteva punți lungi de lemn. O altă parte a satului, considerată centru, începea de la dealul satului Hemieni și, pe o lungime de un kilometru, un drum de pietriș te ducea spre nord către podul Pârjol, ce delimita satul Tărăța de comuna Pârjol. Pe sub podul Pârjolului curgea un alt pârâiaș, ce-și vărsa liniștit și adesea tumultuos apele spre albia Tazlăului, traversând lunca cu sălcii pletoase, arini și plopi înalți ce se clătinau lin la adierea vântului. Lunca cu multă verdeț era traversată de o gârlă mocirloasă, cu ochiuri răzlețe de apă, iar în plopii înalți ce tronau deasupra sălciilor pletoase, porumbei sălbatici huruiau, spărgând cu zgomotul lor liniștea apăsătoare”.

Din acest capitol aflăm despre autor că s-a născut în zodia peștilor, în anul 1951, într-o familie de învățători, Constantin și Georgeta Anghel. În copilărie, cele mai multe năzbâtii, Valerică le comite în cârdășie cu fratele mai mare, Dorin, căruia îi spune, pe scurt, Del. Întâmplările rediate sunt de un comic savuros. Cei doi frați se dovedesc extrem de ingenioși în a-și satisface poftetele, fură vin din butoi utilizând un prosop subțire, pe care îl înmoaie în lichidul amețitor, storcându-l apoi într-o cratiță. Cel mai poznaș dintre cei doi frați este mezinul. Multe șotii le face pe cont propriu. Sustrage ditamai cozonacul abia scos din cuptor de o vecină vrednică (împărțindu-l frățește, dar nu fără părere de rău, cu un câine flămând); trage cu ajutorul unei seringi lichior dintr-o sticlă sigilată; fură din curtea unui vecin, pere, dar primește și o lecție, drept pedeapsă, îmbolnăvindu-se de indigestie. Cei doi

frați sunt nițel grandomani, lăudăroși, așa cum sunt mai toți băieții de vârsta lor. Sunt însă simpatici, pentru că sunt copii inteligenți, educați, au un fond sufletesc bun și le place școala, în clădirea căreia, de altfel, familia lor locuiește. Eforturile și sacrificiile de foarte bun pedagog al tatălui sunt remarcabile. Autorul nu intră în detalii în ceea ce privește situația istorică, economică și socială. Dar menționează apucăturile autorităților comuniste, care-i afectează direct propria familie, atunci când se ridică o școală nouă, mai mult prin munca de voluntariat a învățătorului, care-și sacrifică luni în șir modestul său salariu. În compensație, Constantin Anghel primește „din partea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, Ordinul Muncii clasa a III-a, un premiu de 300 de lei (pe atunci salariul unui învățător era de 600 de lei) și multe felicitări, care nu țineau de foamă”.

„Farmecul amintirilor” oferă o lectură deconectantă, povestirile, relatate cu umor, sinceritate și mult firesc, sunt autentice, iar autorul reușește să atingă coardele sensibile ale cititorilor mai ales prin ilustrarea relațiilor afectuoase cu bunicii, părinții și fratele. Legături sufletești care sunt repere imuabile.

Povestirile, pline de tâlc, sunt spuse pe un ton mucalit. Cele mai reușite mi s-au părut acele câteva în care ironia se împletește cu tandrețea, umorul cu tragicul, idilicul cu vicisitudinea. Ultimele două povestiri, „Păcăleala” și „La moartea fratelui”, ies din sfera magică a copilăriei, și ar trebui citite ca un tot unitar, prima „păcăleală” luând o cu totul altă turnură, în textul care închide rotund cartea, cu o farsă tragică.

Violeta SAVU

Nicu Enea la Palatul Parlamentului

Miercuri, 30 mai 2018, a avut loc, la Palatul Parlamentului, în prezența Alteței Sale Regale Principesa Maria, festivitatea de comemorare a pictorului Nicu Enea (28.05.1897-16.09.1960). Cu acest prilej a fost vernisată expoziția de artă plastică intitulată „Nicu Enea” și lansate volumele editate de Viorel Savin, care evocă personalitatea pictorului. Lucrările băcăuanului expuse pe holul de la Camera Deputaților aparțin colecționarului Octav Olaru, care de-a lungul anilor a achiziționat peste 30 de picturi și desene cu tematică diversă (flori, peisaje, portrete, nuduri, clădiri, scene de muncă etc.). La eveniment au luat parte membri ai Parlamentului României, o delegație impresionantă a locuitorilor din Măgurești, precum și alți reprezentanți ai societății civile din Capitală și din țară.

Centrul de Cultură „George Apostu” a organizat joi, 31 mai 2018, sub genericul „Se întorc valorile românilor acasă”, o festivitate prilejuită de aducerea în țară a trei lucrări aparținând sculptorului George Apostu, primite prin donație de la E. S. Sheikh Michel Bechara El-Khoury din Beirut (Liban) și acceptate de Statul român, reprezentat prin Ministerul Culturii și Identității Naționale.

Deschiderea oficială a manifestărilor a avut loc la Teatrul Bacovia, în prezența E. S. Victor Mircea, ambasadorul României în Republica Libaneză, Malek El-Khoury din Beirut, acad. Răzvan Theodorescu, vicepreședinte al Academiei Române, Alexandru Pugna și Gheorghe Popa, secretari de stat în Ministerul Culturii.

Debut

(1)

Sub semnul crucii
stă un...Nebun.
Plutește-n nori
și spală chipul vieții
în amurg.

Cu ochii negri ca un vierme
așteaptă
o lume ascunsă în mine.
E noapte și-un
demon albastru
coboară din ceruri.

(2)

În amurg, un sunet
de clopot.
În sunet, o durere
ca o suferință albastră.
În suferință, credința
ștearsă și mizeră,
iar în credință un Dumnezeu
uitat.

(3)

Privesc la ființa pătată
De sânge
Din mintea mea
Și mă-ntreb:
E fecioara
Pe care-am distrus-o-n tăcere
O viață?

(4)

În soarele negru
e gravă culoarea
inimii...
O cruce albastră răsare:
Pacatul!

(7)

Sângele păcatului tău
râde de trupul meu
născut în păcat!

(8)

Nu mai sunt.
O umbră albastră
tace în ceața cea groasă.

Vasile POTOLEA

Dintr-un sertar cu fișe

► Bacovia e un permanent pretext de mirare. Ce ne miră la el? Înainte de orice, rezistența. Omul fragil, vulnerat i-a depășit în vîrstă pe cei mult mai reușiți fizic, iar poetul crezut „oxidat”, cu defecte de exprimare, i-a surclasat în preferințe pe cei considerați impecabili ca formă și agreabili în conținut.

► „Aceste cuvinte se potrivesc...”. Nu o dată, am auzit sau am citit așa ceva! Și tot nu o dată, potrivirea pare maximă, deloc căutată, de nerefuzat. Mai ales când vine de la cineva cu autoritate. Există însă o capcană a similitudinilor astfel deduse: din cauza unei nuanțe în plus ori în minus, se ajunge într-un punct de la care ele nu-și mai corespund, iar un atare fapt face îndoielnică uneori, poate și contraproductivă, impresia inițială de identitate. Prin urmare, oricît m-ar tenta unele „potriviri”, nu mă grăbesc să le preiau, sau dacă le folosesc, o fac numai după ce întrevăd capătul demonstrației, dincolo de care aș risca să fiu contrazis. Act de prudență firesc la un fost (oleacă de) profesor, vai, din provincie... Aci, o „punere la punct” e memorată și te leagă de mîini pentru multă vreme...

► Într-un poem de Esenin (fără titlu), scris în 1917-1918, e notat următorul impuls ce evocă exultanță și vitalitate: „Răchitele zvelte cu sîinii afară, / Îmi vine deodată la piept să le strîng”. Și: „Îmi vine în brațe s-apuc voinicește, / Frumoasele sălcii cu șolduri de lemn” (v. *Poezii și poeme*, în românește de George Lesnea, Ed. Minerva, 1976, p. 22). Bacovia schițează și el aprecieri de

același soi de „lemne”. Gestul său pornește însă dintr-o stare sufletească diferită. Excedat de impresii neliniștitoare, simte nevoia de compasiune și sprijin: „Pe-un arbore plîng ca pe-un umăr” (v. „Gol”, în *Opere*, Ed. Minerva, 1978, p. 84). Altă dată, în fața unei desfrunziri și într-un moment în care-și presimte nevroza, „Răchita de-afară [- spune -] mi-i soră” (v. *Miezul nopții*, *loc. cit.*, p. 66). Ceea ce la Esenin era spontan, la el e reflectat, bazat pe omologări ale suferinței.

Zigzaguri

► Nu există admirații unanime, înălțări fără contestări. Nimeni nu rezistă timp îndelungat în poziție de stea polară. Pe de altă parte, nu există nici uitări definitive. Succesul se uzează, dar nu se evaporă cu totul. Ceva-ceva se păstrează, chiar dacă acela e numai numele într-o enumerare. Mai devreme sau mai târziu, cineva dintre curioși se va opri la el și, poate, va încerca să-i afle „povestea” vieții și a operei.

► „Metodele moderne trebuie să accentueze mai mult dimensiunea istorică a literaturii”, a spus Henning Krauss, profesor la Universitatea din Augsburg, într-un interviu realizat de I. Constantinescu (v. *Ateneu*, 20, nr. 2, februarie 1983, p. 14). Eu fac acest lucru fără să mă fi raliat la vreuna din ele. Neuitînd nici o clipă că Bacovia a fost (și s-a) considerat o excepție, mă străduiesc să-l înfățișez ca om al epocii, mai exact al epocilor pe care le-a străbătut.

► Nu o dată ceea ce pare „pro domo” ajută, chiar mai mult,

pe alții. De pildă, cînd militează pentru o poezie de inspirație urbană, Ovid Densusianu militează, fără – probabil – să-l aibă în vedere, și pentru Bacovia care, prin zeci de elemente, era un „poet al orașului”. Faptul că orașul său nu se desprinsese complet de sat, e o altă discuție.

► Succesul n-a constituit întotdeauna un scop major, căutat cu îndrîjire, pătimaș și fetișizat, cum se întîmplă azi. „J'ai connu une époque où le succès matériel, aux yeux des écrivains, était une espèce d'étiage de la valeur. [...] Le succès, ou l'insuccès, n'a absolument rien à voir avec la littérature, ni avec la valeur d'un écrivain” (v. Léon Daudet, *Études et milieux littéraires*, 4e édition, Paris, Grasset, 1927, p. 200). Bacovia a avut toate motivele să gîndească la fel. În primul rînd pentru că, inițial, s-a afirmat în cercuri restrînse, cu sentimentul că va fi receptat cu antipatie și cu ideea consacrării îndepărtate. Etica pe care a deprins-o a fost etica așteptării. În cazul său, cel puțin pentru faza începuturilor, e valabilă observația lui R.-M. Albinerès că „Succesul unei opere nu depinde de valoarea ei decît în

Constantin CĂLIN

Dintr-un sertar cu fișe

interiorul publicului ei și a limitelor acestui public” (v. „Opera și publicul”, O anchetă internațională realizată de Narcis Zărnescu, *Argeș*, 13, nr. 3, septembrie 1978, p. 16). Cei ce l-au apreciat liberi de orice influență și au dat pentru alții tonul aprecierilor au fost – cum zicea Gr. Tabacaru – cei din „cercul artiștilor”, adică al scriitorilor. Ulterior au venit și succesele materiale: premii, distincții, pe scurt: consacrarea, de care nu cred că era prea sigur. Consacrarea însă – spunea Albert Camus – n-ar trebui să fie lucrul cel mai dorit de un scriitor, pentru că – după aceasta – unii „se vor mulțumi să-i cunoască doar numele” și să citească numai ceea ce se scrie despre el în relatările publiciștilor, nu și opera (cf. „Enigma”, *Ateneu*, 8, nr. 6, iunie 1971, p. 18). Bacovia n-a ajuns într-o atare situație. Un izolat, autorul *Plumbului* n-a oferit material pentru articole senzaționale. Acestea sînt rare în bibliografia despre el. Preocuparea pentru manifestările omului n-a estompat nici un moment interesul pentru operă; dimpotrivă, l-a avivat. Întrucît a fost urmată de includerea în manualele școlare, lui, consacrarea i-a lărgit publicul. Convins că a obținut-o în chip meritat, finalmente poetul i-a găsit și justificări morale (v. „Cogito”), nu doar artistice.

► „Apocrifele” publicate de Mircea Coloșenco (v. *Opere*, Ed. Univers Enciclopedic, 2001, p. 539-612) au o parte bună, aceea că relevă un contemporan necunoscut de-al poetului, și o parte rea, aceea de a lăsa impresia că autorul lor e, probabil, Bacovia.

► La noi, din cauza lipsei

unei date fixe referitoare la originea „curentului”, nu s-a sărbătorit așa ceva: adică „cincantenerul simboलिștiilor”. Acest lucru s-a făcut, în 1936, în Franța, un aspect fiind adus și la cunoștința publicului românesc (v. „Un Almanach al Simboलिștiilor”, *Adevărul literar și artistic*, 3 ianuarie 1937, p. 9). Inițiat de Robert de Souza și de Alfred Vallette, almanahul respectiv (a cărui apa-

Zigzaguri

riție a fost sistată după al treilea număr) ilustra epoca de început a simbolismului francez. Persoană informată, cel ce scrie despre el subliniază în primul rînd ideea justă de la care s-a plecat, anume că „o artă cu cît e mai specială cu atît cere [are] mai multă nevoie de solidaritate pentru a-și crea condiții de existență”. Simbolismul a fost o asemenea „artă”. Însă imboldul nu mai era de actualitate pentru reprezentanții lui, oameni cu cariere încheiate, ci pentru poeții tineri „cu simpatii comune de tentințe și mai ales

tehnice”. În momentul afirmării, simboलिștiilor noștri s-au mobilizat și ei pentru solidaritate. Apartenența la grup a ținut pînă la Primul Război Mondial, apoi s-a disipat. Dar tema simbolismului va continua să fie dezbătută, chiar mai calificat, și după terminarea conflictului, iar articolul din *Adevărul literar și artistic* nu-i străin de ea. De aci impresia că anumite accente pe care autorul le pune, într-un loc sau altul, sînt replici punctuale la chestiuni încă insuficient lămurite. De pildă, precizarea că „Almanachul este o dovadă incontestabilă că dacă simboलिștiilor n-au avut coduri și standarduri pe [de] grup, nu a existat niciodată o producțiune poetică într-o epocă în care inspirația să fie mai bine grupată, deși infinit de variată”. Sau: „Almanachul a fost afirmarea cea mai categorică a versificării libere (*verslibrism*)” [...] „Acest volumaș – i-ar fi scris Maeterlink lui Robert de Souza – va dovedi pentru prima oară că: *Versul liber are o viață tot atît de adîncă precum e a versului tradițional*” (subl. aut.).

„Busuiocul” la Zilele Craiovei

La invitația Primăriei Municipiului Craiova și a Ansamblului Folcloric „Maria Tănase”, Ansamblul Folcloric „Busuiocul” a participat, la începutul lunii iunie 2018, la cea de a XXII-a ediție a manifestării **Zilele Craiovei**.

Înscrisă în suita evenimentelor omagiale dedicate Centenarului Marii Uniri și în proiectul cultural „Se întâlnește român cu român”, prezența prestigiosului colectiv artistic băcăuan pe scena din Piața Mihai Viteazul a însemnat nu doar un nou prilej de a etala în fața publicului varietatea și frumusețea zestrei folclorice din zona Moldovei, ci și o confruntare directă cu alte formații renumite de profesioniști din țară, între care amintim doar Ansamblul Folcloric „Timișul”, Ansamblul Artistic Profesionist „Crișana” Oradea, Ansamblul Folcloric „Cindrelul Junii Sibiuului” și Ansamblul Folcloric „Maria Tănase” din Craiova.

Ca de fiecare dată, evoluția artiștilor băcăuani a încântat asistența și specialiștii cu un *spectacol extraordinar*, de înaltă ținută, răsplătit nu doar cu aplauzele generoase ale oltenilor, ci și cu o **Diplomă de excelență** acordată de Primăria și Consiliul Local al Municipiului Craiova pentru „promovarea folclorului tradițional românesc”.

Că mesagerii băcăuani au știut să facă totul „la superlativ”, o dovedește și scrisoarea alăturată a Mihaelei Smarandache.

*Dragi prieteni moldoveni,
cuvintele sunt putine pentru a
exprima admiratia pentru artisti
Ansamblului Folcloric „Busuiocul” de la
Bacău.*

*Am-ou bucurat de spectacolul
dumneavoastră cu tot sufletul! În perioada
venirii neprielnice ne-ați oferit un spectacol
extraordinar. Felicitări!*

*Nu știu ce să vă spun că mi-a
plăcut încă mult, pentru că totul a
fost la superlativ.*

*Sunteți extraordinari și sper ca
această colorare să nu se oprească aici.*

*Cu respect pentru profesionalismul
de care ați dat dovadă,*

*Lihaeche Smarandache
impresar artistic al
Ansamblului Folcloric „Maria Tănase” din Craiova*

Corala „Ateneu” și-a omagiat dirijorul

Vineri, 8 iunie 2018, Sala Ateneu a Filarmonicii „Mihail Jora” a găzduit un concert extraordinar de muzică corală, ce a inclus în program câteva piese celebre ale unor compozitori români și universali, dirijate în majoritatea lor de profesorul Ion Bănică și, la final, de colegul său, dirijorul Gheorghe Gozar, căruia i-a predat ștafeta. Prilejuită de aniversarea a 95 de ani de la înființarea prestigioasei **Corale Ateneu** și a 45 de activitate în fruntea sa a dirijorului Ion Bănică, această seară cu adevărat magică a fost urmărită și trăită de numeroși iubitori ai muzicii corale, care au răsplătit cu aplauze generoase evoluția de excepție a longevivului colectiv.

Urând la pupitul Coralei Ateneu pentru ultima oară, maestrul Ion Bănică a primit, în plus, buchete de flori, diplome și cupe și, vădit emoționat, a declarat, între altele, cu lacrimi în ochi: *Am trăit și am muncit în toți acești ani alături de cei mai minunați oameni pe care i-am cunoscut. Sunt coriști, soliști, colaboratorii și prietenii mei. Le mulțumesc mult și frumos pentru tot ce mi-au dăruit și au dăruit Bacăului în cei 95 de ani ai corului și 45 de când suntem împreună. Vă mulțumesc dumneavoastră, spectatori, fără de care noi nu am exista. Mulțumesc lui Dumnezeu pentru că m-a ajutat să ajung până aici. Doresc Coralei Ateneu viață lungă și cât mai multe izbânzi, chiar dacă timpul și vremurile nu mai sunt așa propice muzicii!*

Sănătate și zile îndelungi și din partea noastră!

Reviste băcăuane

Neobositul Ioan Dănilă continuă să atragă de partea sa noi susținători pentru salvarea Casei Alecsandri, de data aceasta partener de dialog și de idei fiindu-i dramaturgul Viorel Savin, care consideră că „Însăși existența lui Vasile Alecsandri trebuie marcată și fizic”. Pe lângă interviu, în numărul 5 (585) al revistei *Ateneu* mai puteți citi poezie de Marcel Mureșeanu, Theodor George Calcan și Takis Varvitsiotis, note de călătorie de Doina Cernica, eseuri de Gheorghe Iorga, Elena Ciobanu, Ion Fercu, cronici de Carmen Mihalache, Adrian Jicu ș.a.

Un sumar bogat are și trimestrialul *13 Plus*, care își deschide numărul 188 cu un eseu despre „Receptarea lui Eminescu” (Ion Dinvale), continuă cu altul despre Marea Unire (Adrian Lungu) și cu *docuficțiunile critice* semnate de redactorul-șef Petre Isachi. E publicată multă poezie (Roxana Medvețki, Daniela Irina Stadniciuc, Elena Stratilă, Theodor George Calcan, Mihaela Aionesei, Ion Fercu, Adrian Voica, Victoria Milescu, Oana Mihaela Savin, Diana Dobriță Bileă, Marco Plesușu, Valeriu Ciobanu, Liviu Chisocop, Alexandru Dumitru, Alex Oka, Debra Bernier, Mihaela Meravei, Mariana Velisar-Codrescu, Călin Vizante, Ionel Negula, Teodor Curpaș, Alexandru Jurcan

„Suntem o lume a durerii!” ne atrage atenția editorialistul Ioan Enache, care duce de unul singur greul apariției lunarului *Credința ortodoxă*, știind să trăiască, alături de Sfântul Nicolae Velimirovici și de colaboratorii săi, *Bucuria de a dăruia a Duhului Sfânt*, precum și bucuria de a se ști de folos în apărarea *Ortodoxiei pătimitoare*, despre care dă seamă și Părintele Ioan de la Pârâul Alb, în prima parte a interviului publicat în numărul 5. Dacă *Mai este Europa o cetate creștină* se întrebă Valeriu Tănase, Ioan Gându, Ioan de la Cruce...

125 ani de bibliotecă publică în Bacău

Experiența de-a fi bibliotecar!

Timpul le hotărăște pe toate. El marchează victoriile și înfrângerile. El depistează problemele și propune soluțiile.

În perioada 16 - 19 mai, Biblioteca Județeană „Costache Sturdza”, Bacău, în colaborare cu ANBPR și Bibliotecile Publice din România, au organizat Conferința Internațională „Biblioteca Publică, soluții și perspective în dezvoltarea comunității”, cu prilejul a 125 ani de *bibliotecă publică* în Bacău și sub egida *Centenarului Marii Uniri*.

La această conferință au participat 120 de specialiști în biblioteconomie, fie bibliotecari-formatori, fie manageri de bibliotecă sau șefi de servicii, care au avut menirea de-a interacționa și a face posibil schimbul de informații. Printre cei 120 de invitați din București și Brașov, din Brăila și

Galați, din Olt și Sibiu, din Dâmbovița și Iași, am participat și noi, cei de la Chișinău, alături de vecinii-bibliotecari de la Cernăuți.

Am rămas profund impresionată de peisajul Bacăului, întretăiat de lumina soarelui îndreptată spre Instituțiile ce-au găzduit comunicările și schimbul de experiență: Universitatea „George Bacovia” și Biblioteca Județeană „Costache Sturdza”. Acestea ne-au primit cu pâine și sare, cu voie bună și soare.

Ar fi inadmisibil, dacă nu am aminti despre programul cultural, desfășurat la *Teatrul Municipal Bacovia* ce a îngemănat lansarea de carte: *Oarecum anacronic* de Dan Petrușcă cu impresiile poetei Nora Iuga prin *Pasiune/Poezie* și critica constructivă a profesorului universitar, doctor Constantin Dram, care nu au interacționat decât după combinarea recitalului: *Cvartet Consonanțe* și recitalul poetic: *Denise Ababei/Eliza-Noemi Judeu*.

Prima zi de conferință ne-a fascinat la maximum, pe când cea de-a doua ne-a emoționat.

Aici, voi reaminti că BM „B. P. Hasdeu” a fost reprezentată la Bacău de patru persoane: Gabriela Bulduma, director executiv ABRM, Lilia Gamarța, șef Filiala „Ștefan cel Mare”, Maria Burcovschii, bibliotecar principal, Filiala „Târgu Mureș” și Ana Ostășevschi, bibliotecar, Filiala „Ovidius”.

Împreună, prin comunicări

și prezentări digitale am schițat în fața publicului de la conferință imaginea serviciilor și oportunităților create la Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” pentru utilizatorii chișinăuieni din cele patru sectoare ale Capitalei.

Însă, emoțiile celei de-a doua zi de conferință s-au ivit pe fața bibliotecarilor în incinta Filarmonicii „Mihail Jora”, Bacău, prin desfășurarea Festivității de înfrățire „Unirea bibliotecilor”, însoțită de recitalurile extraordinare ale Sofiei Vicoveanca și a lui Florin Piersic.

Vizitarea *Casei George Bacovia* a trezit impulsuri în inimile basarabenilor prin omniprezența lucrurilor ce au aparținut până nu demult poetului, dar concomitent a lăsat amprenta unei conferințe de excepție și a unui oraș cultural – Bacău.

Nimic din ce-am văzut, din ce-am auzit și din ce-am întâlnit în drum de experiență nu era posibil, dacă nu ar fi fost invitația din partea Președintelui ANBPR, Sorina Stancu și a Managerului Bibliotecii Județene „Costache Sturdza”, Adrian Jicu.

Mulțumiri și urări de bine își iau zborul către voi, oameni ai cărții, deschiși spre comunicare și colaborare în orice timp.

Ana OSTAȘEVSCHI,
bibliotecar, Biblioteca
Municipală „B. P. Hasdeu”,
Filiala „Ovidius”, Chișinău

Cadran cultural

Periodic editat sub egida Consiliului Județean Bacău

Director: Petre Vlase

Redactor-șef: Cornel Galben

Colectivul de redacție:

Vasile Apostol, Ioan Dănilă, Anișoara Macor, Dan Sandu

Redacția: Ansamblul Folcloric „Busuiocul”, 600266 Bacău, Str. Troțuș 6A

Tel./fax: 0234523357, 0740467908, 0740370665

e-mail: ansbusuiocul@yahoo.com

ISSN 2601-5781, ISSN-L 2601-5781